

Riksdagens protokoll

2009/10:73

Torsdagen den 11 februari

Kl. 12.00 – 13.31

14.00 – 15.03

Protokoll
2009/10:73

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 5 februari.

2 § Anmälan om val av ordförande i näringsutskottet

Tredje vice talmannen anmälde att *Carl B Hamilton* (fp) valts till ordförande i näringsutskottet från och med den 9 februari.

3 § Meddelande om information från regeringen

Tredje vice talmannen meddelade att *tisdagen den 16 februari kl. 13.00* skulle statsminister Fredrik Reinfeldt (m) lämna information om resultatet av det svenska ordförandeskapet samt information från Europeiska rådets möte den 11 februari.

4 § Familjerättsliga frågor

Familjerättsliga frågor

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2009/10:CU8
Familjerättsliga frågor.

Anf. 1 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 2 och 4.

Den första frågan som jag vill ta upp, som vi har reserverat oss kring, gäller beslutsfattandet vid gemensam vårdnad av barn. Tyvärr är det i vissa fall så att föräldrarna inte kommer överens. Det kan till och med vara så att den ene föräldern utnyttjar barnet för att komma åt den andre föräldern; det blir ett regelrätt krig mellan föräldrarna. Även om det är undantag är det väldigt allvarligt när det blir så.

Skräckexempel finns, där den ene föräldern har förhindrat att ett barn får vård därför att oenigheten mellan föräldrarna helt enkelt går före barnets bästa. Det kan alltså förekomma med dagens regler att ett barn förhindras att få vård. Akutvård kan man inte förhindra, men eftersom

gemensam vårdnad förutsätter att föräldrarna är överens när det gäller grundläggande frågor om barnet kan detta förhindras.

Det är inte bara vård, utan det kan också gälla tandvård. Det gäller stöd till funktionshindrade barn som den ene föräldern kan förhindra. Det gäller oenighet kring förskola, skola och skolbarnsomsorg som kan få mycket tråkiga konsekvenser för berörda barn. Det gäller också att man kan förhindra att socialtjänsten blandas in i de fall där det är befogat.

Jag kan ta ett konkret exempel där det har gått riktigt illa. Det är tack och lov ovanligt, men det har faktiskt hänt att barn som mår fruktansvärt dåligt psykiskt inte får psykvård därför att den ene föräldern motsätter sig det. Det kan till och med vara så att det är den förälderns vanvård av barnet, till och med misshandel och övergrepp, som är orsaken till att barnet behöver psykvård. Då kan alltså den förälder som är förövare mot barnet förhindra att barnet sedan får hjälp.

Det har till och med förekommit att om den ene föräldern starkt misstänker att den andre föräldern har begått övergrepp mot barnet kan den misstänkta föräldern förhindra att barnet blir undersökt av sjukvården, där man kan säkra bevis. Det kan handla om skador på barnet, sperma och så vidare. Jag tycker att det är fruktansvärt, även om det är ovanligt, att detta kan förekomma i dag.

Det har gjorts en utredning om denna fråga, och betänkandet var klart i juli 2007. Det är nästan två och ett halvt år sedan. Frågan har också remissbehandlats. Med tanke på hur viktig frågan är för de barn som far illa tycker jag att det nu är dags att regeringen fattar beslut. Det är inga enkla frågor, så det är klart att man inte ska hasta fram ett beslut utan det måste vara väl underbyggt. Det finns olika lösningar.

Den ena lösningen är det som utredningen har presenterat, det vill säga att den ene föräldern kan fatta beslut trots att den andre föräldern motsätter sig det. Det är ofta den förälder som i praktiken har den större delen av vårdnaden om barnet, även om de formellt har gemensam vårdnad.

Remissinstanser, bland andra Rädda Barnen och Barnombudsmanen, föreslår en annan lösning, och den går ut på att vårdnadshavarna var för sig kan fatta beslut. Risken att det skulle kunna uppstå problem på grund av det är väldigt liten eller obefintlig. Orsaken till det är att om man kommer med ett barn till tandvården, sjukvården eller något annat som man tycker är befogat kommer de inte att behandla ett barn som inte har behov av det. Då kan man låta ansvariga myndigheter fatta beslut om att barnet behöver vård eller hjälp på något annat sätt eller inte.

Jag tycker att det är dags att regeringen nu agerar och överväger utredningens förslag men även överväger remissinstansernas förslag. Det viktiga är att det måste hända någonting, eftersom barnen far illa av det här i dag. Dessutom säger FN:s barnkonvention att om en vårdnadshavare motsätter sig ett beslut som är till barnets bästa far barnet illa. Därför är det extra viktigt att riksdagen rättar sig efter FN:s barnkonvention och rättar till detta problem som vi i dag har i lagstiftningen.

Det var den första frågan.

Den andra frågan gäller barns skuldsättning. Här har det hänt mycket. Med barns skuldsättning menar jag att omyndiga personer skuldsätts. Oftast är det vårdnadshavarna som skuldsätter dem, alltså överför sina egna skulder på barnen.

Detta får förödande konsekvenser, för den dag barnet fyller 18 år kan man inte starta sitt liv som andra som precis har blivit vuxna. En gammal skuld kan vara många år gammal. Det kan till och med vara en gammal skuld för att barnets föräldrar inte betalade en skolkatalog, vårdavgift, tandvårdsavgift eller något annat. Det finns ännu värre fall, där föräldrar har fört över bilar på barn. Det innebär att barnet inte kan teckna hyresavtal, inte kan få telefonabonnemang och inte kan låna pengar. Man är helt enkelt registrerad hos kronofogden trots att man var omyndig när skulden uppstod. Den borde inte ha fått överföras på barnet.

Det har som tur är hänt en hel del, både under den förra regeringen och under den nuvarande regeringen. År 2004 sade man till exempel att Kronofogdemyndigheten måste meddela överförmyndaren när en omyndig registreras. Överförmyndaren har ett stort ansvar just för omyndiga personer. Man vidtog en rad åtgärder under förra mandatperioden, och det har också hänt en hel del under denna mandatperiod. Det är väldigt positivt.

Problemet är bara de kryphål som finns. Man sade tidigare: Nu har vi vidtagit alla åtgärder som krävs, och nu är saken löst. Men då visade det sig att det fortfarande var så att barn fick betala vårdavgifter som föräldrarna borde ha betalat. Nu har det kommit ett förslag från regeringen om att detta inte längre ska vara möjligt, utan barnets vårdavgifter och tandvårdsavgifter ska betalas av vårdnadshavarna. Det är väldigt positivt. Jag tror att det är väldigt viktigt att man försöker täppa till andra eventuella kryphål som finns, för det är inte omöjligt att det finns ett och annat.

Därför skulle jag, och hela oppositionen, vilja att det nu sker en bred utvärdering av alla de regler som har tillkommit, både under den förra och den nuvarande regeringen, om detta har löst problemet eller om det fortfarande finns kryphål som behöver täppas till.

Målet är att vårdnadshavarna aldrig någonsin ska få skuldsätta sina omyndiga barn. I princip tycker jag också att föräldrarna ska ha ansvar även för skulder som barnen själva har skaffat sig. Det kan till exempel vara barn som är ute på Internet eller har mobiltelefoner, där kommersiella företag med väldigt tråkig marknadsföring ger sig på barn, lockar dem med olika erbjudanden eller till och med mot deras vilja sätter dem i skuld. Här finns så klart ett stort ansvar som dessa kommersiella företag måste ta, men även föräldrarna i det fall att barnen blir skuldsatta.

Jag tycker att det är en viktig grundprincip att barn inte ska kunna skuldsättas. Det är en princip som vi borde lagstifta om. Vi ska inte bara lappa och laga i systemet utan ha detta som grundprincip och täppa till eventuella kryphål som är kvar. Konsekvenserna för ungdomar blir mycket stora, och när skulden väl har uppstått är det svårt att backa bandet. Har man väl blivit registrerad hos Kronofogdemyndigheten brukar det vara svårt att sudda ut den registreringen. Därför måste målet vara att förebygga och se till så att barn inte blir skuldsatta.

Jag tänkte också nämna några ord om registrering av testamenten. Det är ett förslag som utskottet i princip har ställt sig bakom tidigare. Det har dessutom kommit en utredning, och Skatteverket har föreslagit att vi ska ha ett nationellt testamentsregister. Det var 2008 som utredningens förslag kom. Det är nästan två år sedan.

Det finns många skäl för ett testamentsregister. I dag finns det många arvstvister. Olika släktingar, vänner, folk som har vårdat någon i livets

slutskede och till och med grannar kan blanda sig i en arvstvist. Det kan bli strider om olika dokument, som man då måste bevisa äktheten av. Vilket är det äkta testamentet? Vilket är det senaste testamentet? Det har förekommit att man har hittat testamenten gömda i folks hem. Detta är inte en rättssäker ordning. Det vore mycket bättre att man gjorde som med äktenskapsförord, som man ju registrerar. Då blir det inte de här tvisterna i efterhand.

Jag tycker att det inte finns någonting som talar emot detta. Det borde alltså vara väldigt enkelt. Med tanke på hur lång tid som har gått hoppas jag att regeringen nu kommer till skott och inför ett obligatoriskt register för testamenten.

Anf. 2 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Betänkandet som i dag debatteras handlar om familjerättsliga frågor. Bakom de flesta av dem ligger tragiska skeenden som resulterar i vårdnadshavares kamp om sina barn, människors splittrade relationer och olycka och trasighet med massor av lidande som följd. Livets omständigheter och den egna förmågan har inte räckt till för att ordna det liv som man önskat.

Barnen får tyvärr allt som oftast sitta i kläm. De flesta av oss har kanske själva hamnat i denna situation eller har närstående som har gjort det. Man får erfarenheter av den djupa tragik som det handlar om. Oftast – eller alltid – är det alla eller någon part som blir lidande och som blir de stora förlorarna.

Vi makthavare måste göra allt som står till buds för att hjälpa dessa människor att återfå rimliga livsförhållanden. Det gäller naturligtvis vuxna men framför allt barnen. Det är vår absoluta uppgift att säkra barnens trygghet.

Vi i alliansen har gjort mycket under den här perioden, och annat är under beredning i Regeringskansliet. Jag vet att mina allianskolleger senare i debatten kommer att ta upp många frågor. Jag tänker därför i dag avgränsa mig till en fråga som är viktig för Kristdemokraterna, nämligen den som handlar om civilrättslig samlevnadsbalk.

Fru talman! Allra bäst bygger vi det mänskliga goda samhället genom att förebygga svårigheter och ha en lagstiftning som verkar normerande för att så många människor som möjligt ska leva ett gott liv. Lagstiftningen om samlevnadsformer är i detta sammanhang inte alls oviktig. Tvärtom vet vi av forskningsresultat och utredningar att till exempel äktenskapet är överlägset för att säkra långvariga relationer som i sin tur skapar trygghet, inte enbart för parterna utan också för de barn som skapas genom relationen.

Fru talman! Det har nu gått ett år sedan riksdagen beslutade om en könsneutral äktenskapslagstiftning. Det innebär att par av samma kön numera får möjlighet att ingå äktenskap. Äktenskapet, med tusenåriga kulturella och religiösa rötter, har därmed förlorat sin innebörd som en institution mellan man och kvinna.

Kristdemokraterna var det enda parti som reserverade sig mot det beslutet. För oss är äktenskapet något unikt som ska ingås bara mellan man och kvinna. Trots att många remissinstanser stod på vår sida ville de övriga partierna i riksdagen inte lyssna på oss. Ett lagförslag forcerades fram, och beslut togs om en könsneutral lagstiftning.

Så här ett år efteråt kan vi av de reaktioner vi har fått konstatera att beslutet inte var så lyckat. Det har blivit konflikter mellan olika grupper i samhället, och det stämmer inte med en ordning där vi i det här landet inte längre har någon statskyrka. Det överensstämmer inte heller med den ordning som finns i de flesta länder i EU. Det är därför dags att gå vidare och nu besluta om en civilrättslig lösning som bygger på respekt för de olika åsikter som finns i frågan.

Det finns dels de som utifrån religiösa bevekelsegrunder betonar det unika i relationen mellan en man och en kvinna, dels de som hävdar de facto att homosexuella och heterosexuella parrelationer har olika benämningar och att detta därför är en diskriminering.

Vi vill att en civilrättslig samlevnadsbalk – kalla den gärna giftermålsbalk – i stället ska införas. Där ska man skilja mellan den strikt rättsliga ordning som staten ska reglera och äktenskapsbegreppet och kyrkans ceremoni, som har starka filosofiska, traditionella och religiösa dimensioner. Vår tanke är att begreppet äktenskap helt tas bort från lagstiftningen.

Staten kan och bör inte ha inflytande över hur människor väljer att manifestera sin kärlek och få den välsignad. Därmed respekterar vi religionsfriheten, vilket är rimligt i ett mångkulturellt land, som vi många gånger har talat om, och äktenskapet lämnas åter till det sammanhang varifrån det har kommit. Staten ska inte i sin myndighetsutövning behöva göra någon åtskillnad mellan sam- och olikkönade par. Det offentliga står för registreringen, vilket innebär att vigselrätten för exempelvis religiösa samfund upphör.

En civilrättslig lösning är ett modernt samhälles sätt att hantera olika uppfattningar samtidigt som man visar respekt för olika synsätt. Jag är övertygad om att vi kommer att få gehör för det här förslaget förr eller senare. Jag är övertygad om att en civilrättslig samlevnadsbalk kommer att bli den rådande ordningen. Frågan är inte längre *om* vi får gehör utan *när*. Därför menar jag: Ju förr desto bättre.

Fru talman! I detta betänkande behandlas motioner som vi, liksom ledamöter från Moderata samlingspartiet och Folkpartiet, under riksdagsåret har lagt fram om detta. Också en centerpartist har tydligt visat sin inställning i frågan. Jag tänker då på Staffan Danielsson, som har gått ut tydligt i dessa sammanhang.

Tyvärre har den oheliga majoriteten, som bildades här, föreslagit avslag på dessa motioner. Ändå dristar jag mig att här i kammaren, denna dag, vädja till riksdagen att sluta upp kring vårt förslag som samlar och tar hänsyn till alla människors olika värderingar.

Med detta vill jag slutligen uppmärksamma oss alla på att det är de långsiktiga perspektiven som måste leda till lagstiftning, så att det mänskliga, goda samhället byggs, där vi så långt som möjligt förebygger personliga tragedier.

Jag yrkar nu bifall till vår reservation nr 6 i fråga om äktenskapet. I övriga frågor yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på resterande reservationer.

Anf. 3 LISELOTTE OLSSON (v):

Fru talman! Det betänkande som vi debatterar i dag är mer innehållsrikt än man kan tro. Det är ett relativt tunt häfte som vi har framför oss,

men det handlar om mycket som behöver både förbättras och förändras inom det här området.

Under behandlingen i utskottet har det beslutats att en majoritet av motionerna ska behandlas i förenklad ordning, men jag vill i alla fall betona att vi fortfarande, naturligtvis, står bakom alla våra tidigare ståndpunkter.

Jag ska ge några exempel som finns med i den förenklade ordningen.

Vänsterpartiet anser fortfarande att det behövs en lagstiftning som gör det tryggare för dem som valt att leva som sambor. Vi vill att även par som valt den samlevnadsformen ska få rätt att arva sin livskamrat.

Ett annat exempel är den nu gällande vårdnadslagstiftningen. Där finns det mycket som skulle kunna göras bättre. I dag saknas det ett tydligt barnperspektiv inom det området. Vänsterpartiet har under flera år krävt att en utvärdering av domstolarnas och socialtjänstens tillämpning av de relativt nya vårdnadsreglerna ska ske.

Likaså menar vi fortfarande att varje barn ska ha rätt till ett eget juridiskt biträde när målen handlar om vårdnad, boende och umgänge och att all relevant lagstiftning ska samlas i en barnbalk.

Men nu ska jag gå över till dagens betänkande där vi har våra reservationer. Som vanligt har Vänsterpartiet många reservationer när det handlar om familjerättsliga frågor. Det är väl en sorts bevis på att vi tycker att det finns mycket ogjort och att det skulle kunna vara ännu bättre på det här området.

När jag har tittat bakåt på tidigare år i utskottet har jag sett att många av våra krav är desamma och att argumenten från högermajoriteten för att avslå är precis desamma.

Ni har avstyrkt våra motioner med motiveringen att frågan är föremål för beredning inom Regeringskansliet. Jag hoppas att ni i dag kan komma med mer än så. Jag vill veta vad som händer och hur långt borta de här förslagen är.

Jag ska i alla fall ge lite beröm till högersidan. Äntligen har ni kommit till skott och ska tillsätta en utredning för att se över namnlagen. Förhoppningsvis kommer utredningen fram till att det bör vara upp till var och en att få bestämma sitt eget förnamn. Om en kvinna mår bättre av att heta Stig trots att det står Maria i passet, så varför inte?

Vänsterpartiet har, som sagt, många reservationer. Men jag tänkte här bara prata om några.

Registrering av testamenten, som Hillevi nämnde, borde vara en relativt enkel sak. För tre år sedan ansåg utskottet att det fanns skäl att inrätta ett nationellt register, och Skatteverket har genomfört en utredning och föreslagit att det ska bli möjligt. Vad väntar ni på? Ni väntar tydligen, enligt utskottsmajoriteten, på att EU-kommissionen ska komma med förslag. Men jag tycker att vi ska försöka lösa det här i Sverige utan att vänta på besked från ovan.

Fru talman! I det här ganska spretiga betänkandet finns det förstås några för mig och Vänsterpartiet speciellt viktiga frågor. Det handlar om vårdnadsfrågor och för den delen vårdnadstvister.

I betänkandet tar man upp beslutsfattande vid gemensam vårdnad. När det gäller beslut som rör den vardagliga omsorgen är det i dag den förälder som barnet bor hos som fattar besluten. Så länge föräldrarna är

överens och kan samarbeta är det inga problem. Det är precis som det ska vara.

Men det som vi tar upp i vår motion och i vår reservation handlar ju om fall där det finns en djupgående konflikt mellan föräldrarna och den ena vårdnadshavaren vägrar ge barnet vård eller stöd.

Bakgrunden kan vara att en förälder är orolig över att barnet har varit utsatt för någon form av övergrepp från den andra föräldern. Precis som Hillevi sade i sitt anförande finns det flera exempel på att barn inte har fått den vård och det stöd de behöver på grund av att den ena föräldern har satt stopp för det.

Vänsterpartiet och oppositionen menar att det är orimligt att en vårdnadshavare på det här sättet ska kunna blockera barnets tillgång till exempel till läkarundersökning eller psykologkontakt.

Frågan har utretts, som ni har hört, och ett förslag presenterades för snart tre år sedan. I den utredningen föreslås att en av vårdnadshavarna ska kunna ges självständig beslutanderätt i vissa frågor som rör barnet. Tanken är att en domstol ska kunna ge den ena vårdnadshavaren en vidgad rätt att fatta beslut på egen hand. Det kan röra sig om till exempel hälso- och sjukvård, tandvård, barnets förskole- och skolverksamhet och även en del insatser enligt LSS och socialtjänstlagen.

Det skulle betyda en lagstiftning som enligt utredarens och Vänsterpartiets förslag innebär att det inte ska gå ut över barnen på samma sätt som det gör i dag när vårdnadshavarna är oeniga i frågor om till exempel vård och behandling.

Skulle förslaget om en ny lagstiftning gå igenom leder det också till att det blir lättare för föräldrar att utöva ett gemensamt vårdnadsansvar i de fall där det finns förutsättningar för detta. I de fall där konflikten är väldigt djupgående mellan föräldrarna, till exempel till följd av att barnet utsatts för övergrepp, menar Vänsterpartiet att gemensam vårdnad inte borde komma i fråga över huvud taget.

Fru talman! Jag vill också lyfta fram vår egen reservation om verkställighet av beslut om vårdnad. När det gäller verkställighet av ett avgörande om vårdnad eller boende står det tydligt i lagens förarbeten att polishämtning endast ska kunna användas om barnet riskerar att lida allvarlig skada av att vara kvar i den miljö där barnet vistas, och hämtning av barn till umgänge ska bara förekomma i rena undantagsfall. Enbart det förhållandet att den ena föräldern systematiskt försöker sabotera barnets umgänge med den andra föräldern är inte ett tillräckligt skäl för att besluta om hämtning.

Trots att polishämtning ska tillämpas mycket restriktivt förekommer det att barn hämtas till umgänge mot sin vilja. Jag vet fall där barn har jagats med polisbil för att hämtas till den andra föräldern. Jag vet ett annat fall där polis har spanat i flera dagar i sträck utanför, i det här fallet, mammans lägenhet för att invänta en möjlighet att hämta barnet. I det fallet handlade det om en flicka i förskoleåldern. Hon var fyra, fem år. Hur tror ni att hon mår när hon vet att polisen spanar för att fånga henne? Vi menar att det är helt oacceptabelt.

Jag menar att det krävs en lagändring som förtydligar att hämtning med polis vid verkställighet av beslut om vårdnad, boende eller umgänge inte får ske annat än om det råder uppenbar fara för barnets liv. Polishämtning av barn vid verkställighet av sådana domar och beslut ska

endast få användas under särskilda förutsättningar och alltid med beaktande av barnets vilja.

När det handlar om vård och umgänge tas det över huvud taget alldeles för lite hänsyn till barnens vilja. Vi säger i våra fina dokument att det vi gör ska vara för barnets bästa, men tyvärr saknas det allt som oftast när det gäller vårdnadsfrågor. Vänsterpartiet vill därför att det ska finnas en särskild barnkompetens hos domare som dömer i familjerättsliga mål.

Fru talman! Jag ska slutligen beröra frågan om barns skuldsättning. I lagstiftningen, som nyss har ändrats, som vi har hört om här, har vissa ändringar gjorts för att minska risken för missbruk av barns tillgångar och stärka det allmännas insyn.

Det är bra men inte tillräckligt. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter är det föräldrarna som ska ha det fulla ansvaret för barnen. Vuxna ska se till att barnens bästa alltid ska vara vägledande. Barn har som regel inte beslutanderätt över sina egna tillgångar. Därför bör barn inte heller kunna drabbas av skulder som de inte kan betala.

Allt fler barn och ungdomar får betalningsanmärkningar och hamnar i Kronofogdens register. Det är inte ovanligt att föräldrarna överför skulder på sina barn av olika anledningar, men barn kan också själva skaffa sig skulder. Det som är gemensamt är att det är de vuxna som har ansvaret för barnens skulder. Det borde finnas lagar som reglerar skuldsättning av barn, så att det i alla lägen är omöjligt.

Vad konsekvenserna kan bli för ett skuldsatt barn eller en ungdom vet vi. Så förutom en ny lagstiftning där det tydligt framgår att det är vårdnadshavaren som är ansvarig anser Vänsterpartiet att det är nödvändigt att lösa de skulder som redan i dag uppkommit genom att lagstiftningen inte kan göras retroaktiv.

Datainspektionens kartläggning visar på omfattningen. Det finns ungefär 79 000 pågående kravärenden mot personer som var underåriga då skulden uppkom. Vänsterpartiet menar att inga ungdomar ska behöva börja sitt vuxna liv med skulder.

Ofta känner barnen inte ens till det förrän de har blivit myndiga och försöker skaffa sig ett mobiltelefonabonnemang. Då märker de att det inte går och att de finns hos Kronofogden. De går ut i vuxenlivet med en dålig start från början.

Vi menar att lagstiftningen måste ändras, bli sammanhållen och genomgången och att barns skuldsättning alltid ska förhindras.

Jag yrkar bifall till reservationerna 2, 3 och 4.

Anf. 4 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Civilutskottets betänkande nr 8 om familjerättsliga frågor behandlar 82 olika motionsyrkanden varav två härrör från 2008 och resten från allmänna motionstiden 2009. Flera av de yrkandena är, som vi har hört redan, snarlika eller i en del fall identiska med yrkanden som har behandlats under något av de tre tidigare riksmötena den här mandatperioden.

De yrkandena har utskottet valt att hantera på det som kallas förenklat sätt, vilket jag i några fall tycker är lite olyckligt. Det jag tänker på är främst motioner väckta av företrädare för majoritetspartierna. Deras förslag tycker jag på detta sätt blir styvmoderligt behandlade.

Oavsett vilket majoritetsunderlag en regering har tycker jag att det skulle stärka vår demokrati om ledamöterna som ingår i regeringsunderlaget oftare valde att inte bara nöja sig med att skriva motioner utan deltog i kammardebatten och försvarade sina förslag. Jag tror att det skulle gynna vår demokrati om medborgarna fick lite tydligare bilder av att det finns föregångare, fritänkare, nytänkare, oliktankande eller vad man ska kalla dem för i samtliga av våra riksdagspartier.

Det handlar om någon form av spjutspetsar som vågar ifrågasätta de invanda banorna i sina egna partier och som på det viset, tycker jag, börjar rita de nya politiska kartorna. Det skulle vara bra för demokratin.

I betänkandet finns det åtta reservationer. Självklart står jag bakom samtliga Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag enbart bifall till reservation 1.

Vi har återigen, fru talman, ett fall där kriminella element har lyckats lura till sig pengar, runt 60 miljoner, från Allmänna arvsfonden. Det är inte första gången det händer. Många, inte minst anställda på Allmänna arvsfonden, skulle vilja se ett obligatoriskt förfarande med registrering av testamenten.

Nu är det rätt många år sedan de brott begicks som medierna tar upp, rapporterar och skriver om just nu. De brotten hade inte stoppats av en snabbare hantering av regeringen av det förslag som lades fram av Skatteverket 2008. Men vi vet inte. Det kan ha skett många liknande förfalskningar sedan dess som hade kunnat förhindras med en snabbare hantering.

Jag har full förståelse för att regeringen måste prioritera var man lägger sina resurser i Regeringskansliet. Jag tycker ändå att man inte prioriterar ekonomisk brottslighet tillräckligt mycket.

Man skriver i betänkandet att det pågår ett arbete inom EU med frågan om registrering av testamenten. Man hänvisar till det. Men jag tycker inte att det borde vara ett hinder. Tvärtom borde det göra det än mer angeläget att vi försöker att utveckla och tillämpa egna lösningar i Sverige. Vi stärker vår position inför framtida förhandlingar om vi har en egen praktik att hänvisa till.

Vi skulle kunna få mer gehör för de värderingar som vi tycker är viktiga när det i framtiden ska göras någon form av EU-regelverk. Jag tänker i första hand på de integritetsfrågor som jag upplever att vi i Sverige värderar högt. En integritetssäker fungerande svensk modell som har några år på nacken skulle säkert kunna bli en bra förebild när vi ska förhandla om det här i EU-sammanhang.

När jag läser majoritetstexten tycker jag mig inte kunna se några egentliga skiljelinjer mellan majoriteten och oppositionen i själva sakfrågan. Jag tolkar majoritetstexten som att det egentligen bara är en tidsfråga innan vi kommer att få se ett förslag från regeringen. Det kanske vi kan få höra mer om från någon företrädare för majoriteten senare.

När det gäller barnens rätt till vård när föräldrar är oense går det inte att utläsa någon standpunkt från majoritetspartierna. Det skulle vara bra om några företrädare för den moderatledda högerregeringen kunde ge en liten signal i dagens debatt om vart det pågående arbetet är på väg.

Anser ni i de borgerliga partierna att barnets rätt till vård är viktig? Anser ni att barnets rätt till vård är så viktig att samhället bör garantera barnets rätt även när föräldrarna är oense?

Jag tror att många skulle vilja veta om ni anser att föräldrarnas rätt att bråka är viktigare än barnens rätt till vård. Även här hänvisar ni från majoriteten i texterna till att beredning pågår i Regeringskansliet. Den hänvisningen ger inga signaler vad jag kan se om någon inriktning på arbetet. Det finns ingenting om när vi kan förvänta oss ett resultat och ingenting om vilka hindren är för arbetet.

Jag anser att FN:s barnkonvention är tydlig. Vi har åtagit oss att säkerställa att barn får vård även när föräldrarna inte är överens. Tyvärr händer det att barn hamnar i kläm när föräldrar bråkar om helt andra saker som inte har något med barnets behov av vård att göra. Det går ut över barnen i sådana situationer. Naturligtvis kan det göra det i många andra situationer också.

Jag tycker inte att det är rimligt att nedprioritera en så viktig fråga. Majoritetens företrädare i kammaren borde vid något tillfälle ta mod till sig och göra ett tillkännagivande. Riksdagens uppgift är att utöva press på regeringen, att kräva mer ibland, snabbare ibland och naturligtvis ofta bättre.

Att majoriteten i riksdagen inte vågar göra ett tillkännagivande i en sådan här fråga tycker jag är lite sorgligt. Naturligtvis är det en svår fråga. Självklart tar det tid, och självklart vill vi egentligen alla se en lösning på problemet. Då kan man undra varför en riksdag som egentligen är enig inte får uttrycka det.

Jag tycker inte att det är en hederssak att riksdagen under en hel mandatperiod nästan aldrig har någon kritik att rikta mot regeringens arbete. Enligt min uppfattning krymper majoriteten, genom sitt sätt att handskas med arbetsfördelningen mellan riksdag och regering, tydligt riksdagens makt och inflytande. På det sättet menar jag att medborgarnas insyn och inflytande blir lidande.

Det måste vara svårt för er som stöttat högerpolitiken att inte ha tillåtelse att tydligt säga att barns rätt till vård när föräldrar inte är ense är en högt prioriterad fråga som regeringen snarast bör lösa. Men det är skönt att en enad opposition kan säga det.

Det är synd om barn som får betalningsanmärkningar. Det har vi hört från två tidigare talare. Det är synd om barn som hamnar i kronofogdens register, vare sig de själva är skyldiga till eländet eller inte. Visst kan man känna särskilt för barn som drabbas av att föräldrarna ställer till det för dem och där barnen själva inte har något som helst med saken att göra.

Det är svårt att förstå egentligen hur föräldrar kan använda sina barn som målvakter, hur de kan skuldsätta sina barn och på andra sätt sätta sina barn i en sådan situation att de senare i livet kommer att ha svårt att få vanliga normala saker att fungera. Men de föräldrarna har det säkert inte så lätt med sitt eget vuxenliv heller. Jag tror att man får utgå ifrån att i de allra flesta fall är det föräldrar som griper efter det sista halmstrået ganska desperat. Det finns kanske andra fall, men jag tror att det är så.

Vi i den rödgröna oppositionen står även här mycket enade bakom att barnkonventionens budskap är tydligt. Vad är det egentligen som talar emot en utvärdering? Varför anser majoritetens företrädare att det inte är viktigt att få ett bättre underlag när det gäller hur de åtgärder som redan har vidtagits har fungerat och hur det faktiskt ser ut så att vi kanske kan

vidta ytterligare åtgärder? Det är bara det som vi från oppositionen kräver.

Slutligen vill jag när det gäller familjerätten i EU bara säga att jag tycker att regeringen har försummat att aktivt verka i EU för att vi ska få en bättre utveckling. Vi ser nu hur de familjesociala frågorna tappar i prioritet inom många av EU:s medlemsländer. Vi ser hur det tydligt går bakåt på det området. Det är ingen bra grund när de familjerättsliga frågorna i ökad utsträckning nu ska samordnas inom EU.

Jag står alltså, fru talman, bakom Miljöpartiet de grönas samtliga reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall till enbart reservation 1.

Anf. 5 INGER RENÉ (m):

Fru talman! I dagens betänkande behandlas drygt ett 80-tal motionsyrkanden från de senaste två allmänna motionstiderna. De rör ett ganska brett spektrum av familjepolitiska frågor, och de allra flesta har behandlats såväl i utskottet som i kammaren tidigare. Därför har utskottet varit överens om att behandla drygt 50 av dessa motionsyrkanden i förenklad ordning.

Jag yrkar till att börja med bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Den första reservationen i vårt betänkande handlar om registrerande av testamenten. Där pågår ett arbete i EU. Det redovisas att det kommer att komma ett förslag. Vi vet att Skatteverket dessutom har lämnat en promemoria kallad *Bouppteckningar och testamentsregler* till regeringen, och regeringen bereder för närvarande den här frågan.

Jag kan också nämna att det har dykt upp ett företag som heter Testamentsbanken. De har lyhört agerat på de önskemål som framförts i press och medier. Det bildades 2007 och är som de själva säger en neutral förvaringsplats för testamenten.

Vi sade i utskottet – det var någon här som kommenterade detta tidigare – att utskottsmajoriteten hade varit välvillig till ett bildande av någon sorts testamentsbank. Vi sade i utskottet, om jag ska citera ordagrant, att ”en rad skäl kan anföras för inrättandet av register för testamenten”. Det kan möjligen också finnas skäl mot. Det vet vi inte. Därför är det bra att den här frågan utreds.

Nästa ärende i betänkandet handlar om namnlagen. Jag nämner det även om det i den frågan inte finns några reservationer. Det är möjligen lite ovanligt att man nämner sådana fall, men jag kan faktiskt inte låta bli. Skälet är naturligtvis att det nu äntligen tillsätts en utredning. Här kan vi tala om långbänk, när ett enigt utskott vid två tillfällen till och med avgett tillkännagivanden utan att dåvarande regeringen kom till skott. Nu blir det äntligen en utredning, och det är jag och många med mig glada över.

Ett antal motioner handlar om beslutsfattande vid gemensam vårdnad. Man begär en översyn av gällande lagstiftning. Den senaste ändringen beslutades våren 2006 och trädde i kraft under samma år. Det var alltså den socialdemokratiska regeringen som skrev direktiven. Det var den socialdemokratiska regeringen som tillsatte utredningen som föregick lagändringarna.

Prot. 2009/10:73

11 februari

Familjerättsliga frågor

Man måste inte ha varit särskilt nöjd med resultatet av det arbete som initierades av de egna direktiven, för redan efter ett halvår begärdes en utvärdering, och det har fortsatt sedan dess.

Hillevi Larsson sade, och det tyckte jag var mycket förtjänstfullt, att vi inte ska skynda på en lösning utan vi ska se till att det blir en så bra och bred lösning som möjligt. Det tycker jag var positivt, för det här är svåra och besvärliga frågor och också, naturligen, mycket viktiga frågor.

En sak är vi alla här överens om och det är att det som är det bästa för barnet också ska vara det centrala för de beslut som fattas. Det låter nästan lite egendomligt att man ska behöva uttrycka det, men alla vi som har sysslat med sociala frågor tidigare vet att man i väldigt stor utsträckning tog hänsyn också till föräldrarna och jag vågar nästan i talarstolen också säga till föräldrarnas behov av barn. I dag är det uttryckligen barnens bästa som är i förgrunden. Det tycker jag är mycket positivt.

Det är i och för sig inte alltid enkelt om man har varit med om destruktiva och uppsplitande separationer att sedan behandla de gemensamma barnen på det för dem allra bästa sättet. Därför vill vi i alliansen ge föräldrarna bättre stöd att själva lösa konflikter så att de får med sig verktyg för att på ett konstruktivt sätt kunna hantera framtida meningskiljaktigheter, som vi vet att det alltid uppstår i förhållandet mellan barn och föräldrar. Kvalificerad medling och förbättrade samarbetsamtal bör därför in i ett tidigare skede som ett alternativ till en påfrestande process.

Ibland kan ändå inte en tvist i domstol undvikas, men då bör processreglerna vara så utformade att fokus är på barnets bästa och på samförståndslösningar i stället för att förstärka föräldrarnas konflikt.

Normalt ska föräldrarna gemensamt besluta om frågor som rör barnet. En utredare har analyserat vilka nackdelar som kan uppkomma för ett barn vid gemensam vårdnad när vårdnadshavarna inte kan enas om frågor som rör barnet. Det har nu remissbehandlats och är under beredning i Justitiedepartementet.

I det sammanhanget kan jag också nämna att utskottet har varit dels i Finland för några år sedan, dels, senare, i Australien för att ta del av deras stöd och erfarenheter när det gäller de här, som jag vill poängtera, mycket svåra och komplicerade frågorna. Arbetet pågår när det gäller föräldrar och barn och delad vårdnad.

Arbete pågår också när det gäller frågan om verkställighet vid beslut, som LiseLotte Olsson var inne på. Det handlade i en motion om polishämtning av barn. Där är förarbetena till de bestämmelser som vi har i dag mycket tydliga, och hämtning med polishjälp är extremt ovanligt. Det ska inte förekomma. I dag finns det möjligheter, men det är alltså extremt ovanligt. Enbart det förhållandet att en förälder systematiskt saboterar barnets umgänge med den andra föräldern är inte skäl nog, oavsett vem som har tilldömts enskild vårdnad.

Icke förty har regeringen lämnat ett uppdrag till IMS, Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete, att ta fram riskbedömningsinstrument att användas av socialtjänsten i samband med ärenden om vårdnad, boende och umgänge.

Fru talman! Frågor om barns skuldsättning är en problematik som inte minst gamla lagutskottet har arbetat intensivt med. Vi har bland annat haft flera seminarier med ett mycket stort antal intresserade deltagare. Vi beslutade också 2004 om förändringar som gör att Kronofogde-

myndigheten är skyldig att informera överförmyndaren varje gång en ommyndig registreras i KFM:s register.

År 2006 beslutade vi att när ett barn uppges äga ett fordon ska barnets förmyndare registreras i vägtrafikregistret. Sådant som parkeringsavgifter och annat ska alltså belasta föräldern eller förmyndaren och inte barnet.

I januari 2009, alltså för ungefär ett år sedan, trädde flera lagändringar i kraft som minskar risken för missbruk av barns tillgångar. Nu i vår kommer en proposition där regeringen föreslår förändringar i hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen som innebär att en avgift ska belasta föräldrarna, inte barnen.

Jag tycker kanske att skrivningarna kring just denna ärendeproblematik har varit lite förvirrande. Barnet betalar nämligen i de allra flesta fall inte för sjukvård eller tandvård, och inte deras föräldrar heller, för den delen. Det som det är frågan om här är i stället de avgifter som sjukvården och tandvården tar ut när barnet inte har dykt upp på den tid det skulle. Då får man en straffavgift, och det är denna som har belastat barnen.

Denna möjlighet för föräldrarna – om man nu ska kalla det en möjlighet – tar vi nu bort. Förståndiga landsting kan retroaktivt skriva av de skulder som finns från barn, och jag vet flera landsting som har gjort det. Jag kan rekommendera oss allihop att gå hem och prata med våra landsting och se om detta inte är en möjlighet när vi nu inte vill ha retroaktiv lagstiftning.

Till slut: När det gäller frågan om 18-årsgräns för ingående av äktenskap pågår också där ett arbete i regeringen. Även Ungdomsstyrelsen har lämnat en rapport, som heter *Gift mot sin vilja*. I denna rapport kan vi läsa en ganska förfärande siffra. Det står att så många som 70 000 ungdomar – och det är dubbelt så många som ryms i min hemkommun, det vill säga två gånger Partille – upplever att de inte kan välja vem de ska gifta sig med. Det handlar om 70 000 ungdomar.

Regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att analysera civilrättslig och straffrättslig lagstiftning för att förebygga och förhindra barnäktenskap och tvångsäktenskap. Dessa direktiv utarbetas på Justitiedepartementet, och jag ser fram emot den kommande utredningen och lagstiftningen.

Jag yrkar återigen bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 6 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller frågan om ett obligatoriskt register för testamenten sade Inger René att frågan är under utredning. Utredningen är dock redan klar, och därför tycker vi från oppositionen att det är dags att komma till skott och till beslut. Även om utskottet har någon invändning – och det vet jag inte, för det har inte redovisats – har utskottet vid denna behandling och vid tidigare behandlingar i sitt betänkande ställt sig positivt till tanken.

Utredningen som Skatteverket har gjort har inte heller visat att det finns något hinder för att införa ett obligatoriskt register för testamenten. Därför tycker jag att det inte finns någon anledning att vänta, och det är faktiskt en enkel fråga att fatta beslut om. Vi behöver inte vänta på EU. Det finns ingen anledning; vi vet inte när detta kommer från EU. Jag

Prot. 2009/10:73

11 februari

Familjerättsliga frågor

tycker också att vi över huvud taget ska vara mer drivande i EU och inte bara vänta in.

När det sedan gäller oenighet och föräldrar är vi helt överens om att vårdnad om barn är en väldigt viktig fråga. I alla de frågor vi varit inne på, såsom sjukvård för barn, är det klart att man inte ska hasta igenom ett beslut, men samtidigt måste vi göra någonting. Vi kan inte vänta, för det är också ett beslut. Ett ickebeslut är också ett beslut, eftersom det hela tiden är barn som far illa. Även om de inte är många är varje barn ett barn för mycket.

Utredningen är klar och har remissbehandlats, och det har presenterats utmärkta förslag både från utredningen, som föreslagit att den ena föräldern ska kunna besluta när det gäller till exempel vård för barnet, och remissinstanser, som föreslagit en annan modell, nämligen att föräldrarna kan fatta beslut var för sig. Det viktiga är dock att nu komma till skott och se till att barnen får den vård och det stöd de behöver, och det är därför jag hoppas att regeringen snarast kommer med ett förslag på detta område.

Anf. 7 INGER RENÉ (m) replik:

Fru talman! Tack, Hillevi Larsson, för frågorna! Om jag börjar med testamenten tror jag att Hillevi Larsson sade att det är en enkel fråga. Vi har båda suttit i utredningar i flera olika sammanhang, och vi vet att djävulen ryms i detaljerna, som vi säger. Det finns nästan inga frågor vi hanterar som kan rubriceras som enkla frågor.

Jag vet inte om man ska kalla Skatteverkets rapport för en utredning, men det är *ett* förslag. Vi vet dock, som Hillevi Larsson sade, att man också på Europainivå arbetar med dessa frågor. Vi vet även att livet blir mer och mer komplicerat eftersom vi går över gränserna, gifter oss med andra, bildar bo i ett tredje land och får barn i ett fjärde. Livets rättsliga förhållanden ser inte så enkla ut som de möjligen gör om man bor kvar i samma land. Jag tycker därför att det är positivt att man ser vad EU kommer fram till när det gäller dessa frågor.

Sedan kan de här i huset som sitter i EU kanske försöka att på olika sätt skynda på frågorna så att också den rapporten påskyndas i möjligaste mån. Det är klart att det vore lyckligt om frågan fick en lösning, även om jag ser att man kan göra privata lösningar. Man kan som sagt även vända sig till det nya företaget om man tycker att man känner sig säkrare på det sättet.

När det gäller frågan om delad vårdnad var vi, precis som jag nämnde, dels i Finland, dels i Australien. Kanske påminner det förslag som föreligger mest om det finländska, men efter att ha varit där och tittat närmare på detta har vi sett att inte heller dessa frågor är lättlösta utan mer komplicerade än man kanske kan ana från början. Jag tror att vi ska vara försiktiga med att ändra lagstiftning med alltför täta mellanrum. Det vållar oro, och jag är säker på att också Hillevi Larsson får telefonsamtal från oroliga medborgare som har svårt att veta vad det är som gäller.

Anf. 8 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Självklart ska vi inte ändra lagstiftningen lättvindigt, men i dessa fall rör det konkreta problem som drabbar människor här i Sve-

rige. Då tycker jag faktiskt att det är befogat att ändra lagstiftningen, speciellt nu när vi har utredningar som är färdiga både när det gäller delad vårdnad om barn och beslutsrätt över barn och när det gäller testamentsregister.

Det är snart två år sedan utredningen om testamentsregister blev klar, och det är mer än två och ett halvt år sedan utredningen om vårdnad om barn blev klar. Det är därför vi från oppositionen tycker att det är viktigt att regeringen kommer till skott. Man har haft lång tid för att bereda detta, så det finns möjlighet att komma till skott utan att det blir lättvindiga förslag.

Jag skulle vilja göra en liknelse mellan testamentsregister och äktenskapsförord. Även när det gäller äktenskapsförord kan det nämligen förekomma att man gifter sig med någon från ett annat land, till exempel ett EU-land, och det är klart att det då kan bli en konflikt om hur det blir med äktenskapsförord. Hur ska det se ut? Vilket lands lagstiftning är det som ska gälla? Var ska äktenskapsförordet registreras?

Detta har man hittills kunnat lösa. Det har i alla fall inte varit så stora problem att man har sagt att vi inte ska ha ett äktenskapsförordsregister, vilket vi nu de facto har. Det är faktiskt myndigheter som hanterar detta.

Inger René berättade om Testamentsbanken, det vill säga att det nu finns ett företag som registrerar testamenten, och det är positivt. Det visar dock på problemen. Vi borde i stället ha ett register i samhällets regi som folk kan känna sig hundra procent säkra på. Man ska veta att testamentet finns där efter att man själv eller en anhörig har dött och att det automatiskt registreras och uppmärksammas. Vi ska inte behöva förlita oss på privata företag eller anhöriga som hittar testamenten hemma hos folk.

Anf. 9 INGER RENÉ (m) replik:

Fru talman! Jag börjar i änden med testamenten. Jag tror nog att man med samma trygghet kan lita sig mot ett privat företag som har hand om testamenten som till exempel mot Skatteverket eller någon annan historia i samhällets regi. Jag tror alltså inte att det ska behöva göra någon skillnad. Testamentsregistret har nu varit i gång i två och ett halvt år. De lämnar naturligtvis inte ut hur många som har använt sig av dem, men vad jag förstår har det vuxit ganska snabbt. Det kan alltså också vara en möjlighet.

När det gäller den andra frågan, det vill säga utredningen om vårdnad om barn, fick vi ett lagförslag 2006. Det gick inte mer än ett halvår innan detta förslag började ifrågasättas.

Det är inte en positiv utveckling. Det är bättre om man har tid att göra en ordentlig utredning och komma med ett ordentligt förslag så att inte minst föräldrar vet vad som gäller.

Jag tycker att det är särskilt viktigt eftersom det nästan alltid handlar om konflikt mellan föräldrar. Samhället ska göra allt för att se till att inte underblåsa dessa konflikter. Då är det ett grannlaga arbete att se till att både den ena och den andra parten blir så nöjd och glad som möjligt. Det kommer också barnet till del.

Jag förordar att vi gör ett gediget bra arbete som vi kan stå för och som är bra för föräldrar i denna, som jag sade, både ömtåliga och bekymmersamma situation.

Anf. 10 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! Familjerättsliga frågor berör och engagerar de flesta av oss oavsett om vi sitter i riksdagen eller inte. Det har skrivits fler än 80 motioner i ämnet. De allra flesta är behjärtansvärda. Jag kan dock med en viss förtjusning konstatera att de flesta bekymmer som tas upp behandlas i någon utredning; vi har börjat ta itu med dessa frågor.

Det finns motioner som tar upp förändringar i namnlagen, så att mäniskor ska ges rätt att ändra förnamn oavsett könsidentitet. Jag har själv skrivit en motion i denna fråga förra året.

Regeringen beslutade den 21 december 2009 om direktiv till en parlamentarisk kommitté som ska se över namnlagen och ta ställning till behovet av ändringar i densamma. Den kommer att föreslå åtgärder som främjar en mer enhetlig rättstillämpning. Uppdraget ska redovisas den 1 mars 2013. Jag kan hålla med om att det är en lång tid, men precis som sades i förra replikskiftet kan det hända att tiden behövs för att det ska bli bra.

För transsexuella personer är det viktigt att få byta namn så tidigt i könsbytesprocessen som möjligt. Att behöva presentera sig som Göran om man ser ut som Maria kan i många situationer vara svårt. Man kan tänka sig sådana sammanhang som pass, legitimation, yrke, vad som helst. Det är ett stort problem för de här personerna.

Regeringsrätten har den 28 september 2009 meddelat en dom i målet om tillägg av ett förnamn där en vuxen man till sitt förnamn ville lägga Madeleine. Domstolen ansåg att namnet i sig varken väcker anstöt eller antas leda till obehag för mannen i fråga och att valet av förnamn är, anförde domstolen, en så personlig angelägenhet att en omfattande valfrihet måste tillämpas och tillerkännas den enskilde. Det låter bra, för varför ska man göra livet mer komplicerat än nödvändigt?

Flera motionärer tar upp det viktiga i att barn får tillgång till hälso- och sjukvård, tandvård, insatser enligt socialtjänstlagen med mera, precis som Hillevi Larsson sade i början av den här kammardebatten. Det är viktigt även i fall där vårdnadshavare inte är överens, självklart. Det finns hur många historier som helst att berätta om det.

I juli 2007 överlämnade utredaren, som fått i uppdrag att bland annat analysera vilka nackdelar som kan uppkomma för ett barn vid gemensam vårdnad när vårdnadshavarna inte kan enas om vad som gäller barnet, sitt betänkande. I det föreslås att en av vårdnadshavarna ska kunna tilldelas rätten att fatta beslut på egen hand när det gäller barnets tillgång till hälso- och sjukvård samt tandvård och barnets tillgång till insatser enligt socialtjänstlagen – skola, barnomsorg med mera. Det är sagt att barnets andra vårdnadshavare inte ska kunna motsätta sig de beslut som fattas av vårdnadshavaren med självständig beslutsrätt. Enligt förslaget ska vårdnadshavarna i övrigt vara likställda.

Fru talman! Då det gäller verkställighet av beslut om vårdnad har regeringen, precis som Inger René sade för en liten stund sedan, lämnat ett uppdrag till IMS som går ut på att ta fram ett instrument för riskbedömning som socialtjänsten ska kunna använda i ärenden om vårdnad, boende och umgänge. Det pågår en revidering av Socialstyrelsens allmänna råd om socialtjänstens handläggning av vissa frågor om vårdnad, boende och umgänge. Vidare kan konstateras att arbetet även pågår med att förbättra socialtjänstens arbete över lag.

Barnperspektivet kommer att genomsyra och vara en viktig del i det här nya arbetet. Det är inte bara att säga ordet barnperspektiv. Det handlar också om att socialtjänsten ska få kunskap om och ha möjlighet att tillämpa barnperspektivet, att kunna se och höra vad barnet säger. Barn i alla ärenden som berör dem själva ska få tala. Då krävs det utbildning av dem som är med och påverkar barnets liv och framtid.

Det finns många skrämmande vittnesmål i de här frågorna. Jag och Centerpartiet välkomnar verkligen det här förändringsarbetet. Socialtjänsten är en viktig hörnsten i det svenska välfärdssystemet, och fungerar inte det kan det bli riktigt farligt. Men man är väldigt utlämnad till socialtjänsten, oavsett om den är bra eller dålig, när man är i behov av socialtjänsten.

Familjerätten ser ofta till de vuxnas, föräldrarnas, behov men kanske inte lika ofta till barnets behov, vilket kan antas bero på att man inte har tillräckligt med kunskap om barnet och barnets behov.

Fru talman! Flera motionärer vill ha en ändring av föräldrabalken som innebär att föräldrar vid barnets födelse automatiskt får gemensam vårdnad oavsett civilstånd. Då undrar jag om dessa motionärer såg effekterna förra gången som vi hade det så. Det varade några år. Under de åren var det väldigt många barn som för otroligt illa när den ene föräldern använde barnet som ett verktyg för att skada och straffa den andra föräldern, även om det är en försvinnande liten del. Det är lika självklart som att solen går upp på morgonen att båda föräldrarna ska ta ansvar för och ha vårdnad om sina barn. I de få fall – det var ändå många barn – där barn för illa var det förfärligt. Jag är väldigt tacksam att den lagen ändrades.

Däremot håller jag med om att det måste finnas ett betydligt enklare och mer förfinat sätt än det nuvarande att fastställa faderskapet, att man skulle kunna hitta ett finare sätt att göra det.

I departementspromemorian *Gemensam vårdnad för ogifta föräldrar* ansåg utredaren inte att det var lämpligt med hänsyn till barnets bästa att införa automatisk gemensam vårdnad för alla ogifta föräldrar från faderskapsfastställelsen. I promemorian föreslogs i stället att föräldrar som inte är gifta med varandra när barnet föds ska få gemensam vårdnad när tre månader har förflutit från det att faderskapet har fastställts genom en bekräftelse som har godkänts av en socialnämnd, om ingen av föräldrarna motsätter sig gemensam vårdnad.

Departementspromemorian har remissbehandlats och är enligt uppgift från Justitiedepartementet föremål för beredning i Regeringskansliet.

Slutligen, fru talman, gäller 18-årsgränsen för äktenskap. Precis som Inger René sade förut har Ungdomsstyrelsen lämnat förslag om att möjligheten för unga under 18 år att ansöka om dispens för att ingå äktenskap ska slopas. Det förslaget är för närvarande föremål för beredning inom Regeringskansliet. Vad gäller tvångsäktenskap kan vi konstatera att utredningsbetänkandet *Människohandel och barnäktenskap – förstärkt straffrättsligt skydd* bereds inom Regeringskansliet.

Med detta, fru talman, yrkar jag avslag på reservationerna och bifall till förslaget i betänkandet.

Prot. 2009/10:73

11 februari

Familjerättsliga frågor

Anf. 11 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tvekade ganska länge om jag skulle begära replik eller inte.

Mycket av det du sade, Maria Kornevik Jakobsson, är sådant som jag själv skulle kunna säga, och jag vet att du brinner för de här frågorna.

Jag skulle vilja diskutera just frågan om beslutanderätt vid gemensam vårdnad, som vi båda tycker är viktig. Varför händer ingenting? Jag har fått svaret att ni jobbar med frågan, att den är under utredning och så vidare. Men väldigt många här, även från andra partier, tycker att den ena föräldern inte ska kunna hindra sitt barn att få den hjälp och vård det behöver därför att den andra föräldern blockerar. Det är ju självklart, och du var väldigt övertygande i talarstolen här. Därför förstår jag inte varför du inte röstar för detta. Det vore möjligt att genomföra om vi skulle få en majoritet för det i riksdagen.

Jag tycker att det är att fega lite grann att tycka en sak och göra en annan sak i verkligheten. Jag skulle vilja att du förklarar dig lite grann.

Anf. 12 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Fru talman! Tack för att jag får förklara! Jo, jag brinner för de här frågorna, för att använda det uttrycket, vilket jag väldigt sällan gör. Jag tycker att de är jätteviktiga. Jag har också, som LiseLotte Olsson vet, arbetat med de här frågorna när det går illa för barn, så det är helt rätt det du säger.

Då kan man undra varför jag inte omedelbart trycker på knappen. Det är av den anledningen att jag vill att det här ska utredas. Jag vill att det görs ordentligt, för när det lagstiftas blir det därute – ursäkta alla domare och advokater – så fyrkantigt.

Om man inför en lag som man inte har sett alla konsekvenser av, som man gjorde förra gången när automatisk vårdnad infördes, kan det få konsekvenser som tar år att rätta till. Det här måste ske på ett sådant sätt att alla hänger med, att allting kommer med och att barnet verkligen får det som det behöver. Att det inte ska finnas kryphål i lagen är också en anledning till att jag vill vänta.

Eftersom jag nu har min huvudsakliga hemvist i socialutskottet och vet att det också pågår arbete inom socialtjänsten, vill jag att vi ser över socialtjänstens arbete. Och för att förbättra socialtjänstens arbete är det här värt att vänta på. Men samtidigt är en enda minut som en unge får illa absolut en minut för mycket.

Anf. 13 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Fru talman! Det jag ville diskutera var just detta att man ska få enskild beslutanderätt över vissa saker när det gäller barnets omedelbara vårdnad. Automatisk gemensam vårdnad tror inte jag heller på, och det som beslutades förra gången var olyckligt.

Precis som Maria Kornevik Jakobsson säger far barn illa under den tid som det här tar. År efter år går, men det finns en möjlig lösning. Det såg vi exempel på när vi var i Finland. Vi kan ta till oss det och försöka rätta till det som inte var riktigt bra där och försöka komma till skott. Det är klart att det är önskvärt att få en fullständig, perfekt, heltäckande lagstiftning utan möjlighet till ett enda kryphål, men jag tror aldrig att vi kan få sådana garantier för de lagar vi stiftar. Vi får utreda, och när det är

gjort får vi utifrån det komma fram till en lagstiftning som gör att sådant här inte ska hända.

Jag vet flera fall där barn inte har fått den psykologhjälp som de behöver på grund av att den ena föräldern har blockerat. Det har då varit föräldrar som varit misstänkta för övergrepp mot barnen. Det är väldigt olyckligt.

Skynda på det här! Det är bara att köra, för vi måste ta hand om de barn som finns därute och får illa. Varje dag, varje vecka händer det att barn drabbas av denna ofullständiga lagstiftning som vi inte förmår att rätta till. Ta ert ansvar på er sida! Det är ni som har majoritet. Se till att det här blir av!

Anf. 14 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Fru talman! Det är ungefär det vi gör, LiseLotte Olsson. Det här systemet har byggts upp under många år, och det är många byggstenar i det som har varit helt märkliga.

När det gäller exemplet som LiseLotte Olsson tog, att en förövare som också har vårdnaden om ett barn kan neka barnet psykologhjälp, finns det också en socialtjänst som absolut ska vara aktiv. Det låter mycket märkligt, men det går att ordna även med dagens och gårdagens system. Om ett barn som utsatts för övergrepp har rätt till psykologhjälp kan inte en vårdnadshavare, enligt socialtjänstlagen, neka barnet det. I så fall har socialtjänsten fallerat och förmodligen utgått från föräldrarnas behov i stället för barnets behov. Jag håller helt med om att det är olyckligt att vi har det så. Det ska åtgärdas, och det måste ske skyndsamt. Jag skulle önska att det skedde i går och hoppas att det sker i morgon.

Anf. 15 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Under min yrkesverksamma tid som advokat har jag biträtt en hel del föräldrar och varit delaktig i plågsamma tvister om vårdnad och umgänge. Det är alltid barnet eller barnen som är förlorare. Det är vad man kan konstatera.

Sedan jag kom till riksdagen 2002 har detta varit ett debattämne varje år. Jag är helt övertygad om att det var det också långt innan jag kom hit och att det kommer att vara det en lång tid efter att jag har lämnat riksdagen. Det här är frågor som inte har någon given lösning.

Frågan om beslutanderätten vid gemensam vårdnad bereds, som ni alla känner till, i departementet. Det utredningsförslag som lades fram, som skulle innebära att vi skapar ett mellanting mellan gemensam vårdnad och enskild vårdnad för en förälder, tyckte jag mycket tidigt var att skapa ytterligare konfliktytor. Jag såg det inte alls som rätt väg att gå.

Däremot måste man naturligtvis hitta en lösning beträffande de frågor som vi har diskuterat här nu: sjukvård, läkarundersökning vid brott, socialtjänstens kontakter med barn. Det är självklart att en förälder inte ska kunna stoppa att barnet får den sjukvård som det behöver och så vidare. Här finns det säkert andra vägar att gå än detta mellanting som jag tror skapar än mer konflikter mellan föräldrarna och, som jag sade i början, där barnen alltid är förlorarna.

Vårdnadstvisterna är väldigt uppskakande, och dem kommer vi säkert att få leva med. Men efter de ändringar som vi gjort nu i flera olika omgångar har, vad jag har kunnat förstå efter kontakter med domare och

advokater, tvisterna i alla fall inte ökat utan snarare blivit färre. Det är naturligtvis ett gott tecken.

Jag tror aldrig att vi kommer att uppnå en värld där vi inte har några vårdnadstvister. De kommer att finnas, därför att människor är på det viset att de utnyttjar barnen som slagträn i sina egna konflikter.

Vi har tillkännagivanden här i riksdagen om att det borde kunna utses ett särskilt juridiskt biträde åt barn vid vårdnads- och umgängestvister. Och jag ska gärna vara ärlig och säga att jag är besviken på att min egen regering inte har orkat med att genomföra detta under denna mandatperiod. Jag har inte fått några andra förklaringar än att det handlar om att man är rädd för kostnaderna. Det är, enligt mitt sätt att se det, ganska små kostnader som samhället skulle tjäna in på annat sätt. Där känner jag en klar besvikelse. På den punkten ger jag också oppositionen rätt i sin kritik av min egen regering.

Det finns bland de förenklade motionerna en motion som jag skulle vilja ägna en mycket kort stund åt, som jag också tycker att man ska föra med sig när man för diskussioner om vårdnaden av barn. Den gäller situationen när den ene föräldern mördar den andre. Där har vi inte lagreglerat på ett bra sätt hur kontakten ska vara mellan de gemensamma barnen och den förälder som sitter i fängelse, i alla fall en första tid, men som kanske sedan kommer ut. Här finns uppenbarligen en brist som jag tycker att man borde rätta till. Det finns tyvärr inte med i utredningarna, utan det får vi försöka återkomma till i något annat sammanhang.

Det känns mycket egendomligt att en person som sitter i fängelse för att ha tagit livet av barnens mamma ska ha rätt att träffa barnen och kunna bestämma vissa saker över dessa barn. Det känns inte alls tillfredsställande.

Jag ska uppehålla mig en kort stund också vid barns skuldsättning. Jag har lyssnat på föregående talare och funderat över vad det är man talar om. Jag har förstått att man kräver en fullständig översyn, men är det inte så enkelt att vi har täppt till alla hål? Föräldrar kan inte skuldsätta barn utan överförmyndares samtycke. Barn kan få skulder på ett sätt utan föräldrarnas samtycke, och det är när man är över 15 år och kan bli ådömd skadestånd eller böter. Jag vet inget annat sätt som barn kan bli skuldsatta med de regler som vi har infört.

När det gäller vårdavgifter hos landstingen har jag lite envist sagt att det inte skulle hålla vid en prövning i domstol. Tyvärr blev det aldrig någon riktig prövning av de så kallade straffavgifterna när barn hade uteblivit från läkarbesök. I propositionen har Lagrådet uttalat sig och gjort mycket klart att landstingen aldrig har haft laglig rätt att ta ut dessa straffavgifter. Detta, mina vänner, hoppades jag att man för länge sedan hade förstått från landstingspolitikernas sida. Det har man dock inte gjort. Nu löser vi i riksdagen detta problem genom att bifalla regeringens proposition.

Jag förstår inte vad översynen ska komma fram till. Jag kan inte se att det finns något mer att göra i frågan om barns skuldsättning. Vi har genom ett långvarigt arbete täppt till alla de hål som fanns 2002 när vi började ta itu med det här problemet.

Slutligen vill jag säga en sak beträffande registrering av testamente. I de motioner som finns, och även i Hillevi Larssons anförande, talas det om ett obligatoriskt register av testamenten. Då ställer jag mig frågan: Vad menar man med det? När vi har behandlat detta tidigare i utskottet har vi talat om ett frivilligt register som ska göra det möjligt att säkerställa att testamentet finns och kommer fram när man avlidit.

Vi skulle dock inte sätta registreringen i relation till giltigheten. Hur skulle vi då göra med muntliga nödtestamenten eller med det nödtestamente som man under sina sista dagar eller timmar kan skriva utan vittnen? De blir inte registrerade.

Jag tror att ni har kommit lite fel med ordet obligatoriskt, vilket jag ville påpeka. Däremot är jag en varm anhängare av att samhället ansvarar för ett offentligt frivilligt testamentsregister.

Anf. 16 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Eftersom vi fick en direkt ställd fråga begärde jag replik. Det är möjligt att man kan hitta ett annat ord än obligatoriskt. Poängen är att det ska gå före de testamenten som folk har gömt hemma i bostaden eller om det dyker upp en anhörig med kanske till och med ett förfalskat dokument, det vill säga ett registrerat testamente ska alltid gå före och gälla.

Jag jämkar gärna bara förslaget genomförs. Det viktiga är att registret kommer till stånd oavsett om det kallas frivilligt, obligatoriskt eller något annat.

Självklart ska det finnas möjlighet att i livets slutskede hastigt skriva ett testamente. En del tänker kanske inte på sin dödsdag. Det gäller många av oss, särskilt när man är ung och frisk. Men helt plötsligt kanske den dagen kommer, och då tänker man på det.

Det är viktigt att samhället assisterar här. Hamnar det på anhöriga kan det bli ett dilemma. Man kanske inte vill ge sina närmast anhöriga sina tillgångar. Man vill kanske hellre ge dem till en nära vän som man har haft kontakt med i livets slutskede om de anhöriga inte varit där. Eller så vill man kanske lämna dem till Allmänna arvsfonden. Samhället måste över huvud taget ta ett större ansvar, både när det gäller register och upprättande av testamenten.

När det gäller beslutanderätt över barn menar Jan Ertsborn att det kan leda till större konflikter att en förälder kan tillgodose barnet sjukvård. På vilket sätt?

Anf. 17 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Fru talman! Jag måste ha varit otydlig i den sista frågan. Jag menar att sättet att införa ett mellanting mellan gemensam vårdnad och enskild vårdnad inte löser problemet. Jag tror att man till exempel när det gäller sjukvård kan gå in och lösa detta med regler i lagen om sjukvård och i socialtjänstlagen och på det viset ge barnet den vård som barnet ska ha. Självfallet ska barn ha vård, och barn ska kunna bli föremål för arbete i socialtjänsten eller polisen vid utredning av brott och så vidare.

När det gäller registrering av testamenten är vi överens om ett offentligt register. Vi måste dock se problematiken. Om vi har en situation med ett register och en person som under sina sista timmar vill ändra sitt testamente måste man ha reglerat vilket testamente som gäller. Vi ser då

med en gång vilka problem som finns när vi beslutar om att registrera testamenten. Vi måste därför tänka till ordentligt.

Jag tyckte jag hörde att Hillevi Larsson sade att samhället skulle medverka med upprättande av testamenten, men det var väl ett hörfel.

Anf. 18 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kom att tänka på detta i stundens ingivelse. Vad gör man om någon i livets slutskede vill upprätta ett testamente? I de flesta fall handlar det nog om någon som inte redan har ett testamente och inte om att man vill ändra ett tidigare testamente. Det är mest i amerikanska filmer som det problemet uppstår och man plötsligt vill göra sin son arvlös. Det kan man tack och lov inte göra helt och hållet i Sverige.

Låt säga att man inte vill gynna sina närmast anhöriga och är i livets slutskede. Då kanske man kan tänka sig en modell där man kunde få någon från samhället. Man kan i och för sig kalla in advokater, men tanken slog mig att samhället skulle kunna assistera så att den döende slipper be sina anhöriga att skriva ett testamente som går rakt mot deras intressen. Det kan bli en mycket konstig situation. Det är inte det som är grundfrågan. Det vara bara en tanke som slog mig.

Grundfrågan gäller ju ett register för testamenten. Fördelarna överväger nackdelarna. Vi skulle slippa det som Jan Lindholm tidigare var inne på, att ekonomisk brottslighet kan gynnas genom att vi inte har registret. Det skulle underlätta för enskilda som har besvär med var de ska göra av sina testamenten.

Någon kan ha köpt en byrå hos någon som har dött och flera år senare hittar man, klistrat under en låda, ett testamente som slår ut det arv som har gällt tidigare så att det blir en annan ordning.

Det är mycket problem som kan uppstå med den ordning vi har i dag.

Vi verkar vara överens om ett frivilligt offentligt register så att vi kan komma till skott med den frågan.

Anf. 19 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Fru talman! Jag och Hillevi Larsson är i alla fall helt överens om att fördelarna med att inrätta ett offentligt register, som jag vill kalla frivilligt register, är så stora att vi bör se till att det blir gjort. Vi bör naturligtvis hjälpas åt att se till att regeringen kommer med ett förslag.

Jag tror inte att man behöver ändra i reglerna om nödtestamente. Jag tror däremot att man måste ta ställning till vilket värde det registrerade testamentet ska ha i förhållande till andra testamenten som kan finnas eller dyka upp.

Vi vet, inte minst genom uppgifter från Kammarkollegiet, att det förekommer mycket bekymmer med testamenten framför allt när det gäller barnlösa personer som avlider. Det är verkligen befogat att göra något på det här området.

Jag är medveten om att det sannolikt inte ligger alldeles i närtid, men jag hoppas att vi ändå ska kunna påverka vår regering så att vi får fram ett förslag någorlunda snart och att vi kan få se det genomfört.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 februari.)

Kammaren beslutade kl. 13.31 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

5 § Frågestund*Frågestund*

Anf. 20 TALMANNEN:

Vi ska nu övergå till dagens frågestund. Jag hälsar socialminister Göran Hägglund, statsrådet Cristina Husmark Pehrsson, statsrådet Gunilla Carlsson, finansminister Anders Borg och försvarsminister Sten Tolgfors välkomna.

Socialminister Göran Hägglund besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Arbetslinjen i sjukförsäkringen

Anf. 21 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Vi är många som har många frågor att ställa till den moderata socialförsäkringsministern Cristina Husmark Pehrsson. I dag vill jag ställa frågor om arbetslinjen i sjukförsäkringen. Jag ska nämna några exempel.

Undersköterskan Annika har diskbråck, en fast anställning och kommer att kunna jobba heltid. Nu blir hon uppsagd och ställs sist i kön på Arbetsförmedlingen. Systemvetaren William har en fast anställning, jobbar deltid och kommer att kunna gå upp till heltid, men på grund av sin whiplashskada är han fortfarande sjukskriven. Han uppmanas nu att säga upp sig för att ställa sig sist i kön på Arbetsförmedlingen. En småföretagare har varit sjukskriven till 75 procent och kunnat sköta sitt arbete. Nu passerar den här personen datumet och tvingas lägga ned sitt företag för att ställa sig sist i kön på Arbetsförmedlingen.

På vilket sätt kan de här absurda effekterna av de nya hårdare sjukskrivningsreglerna sägas stärka arbetslinjen i sjukförsäkringen?

Anf. 22 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt bra att Veronica Palm tar upp den här frågeställningen. Min erfarenhet är att de personer som har varit sjukskrivna och borta länge vill ha hjälp tillbaka. De vill ha stöd i rehabiliteringen. De vill ha stöd med arbetslivsrehabilitering för att kunna komma tillbaka. De vill ha arbetspraktik och träning. Har man varit sjukskriven i två och ett halvt år vill man ha hjälp på annat sätt för att kunna komma tillbaka. Det fanns inte under den förra mandatperioden.

Det är skälet till att vi har gjort de här stora reformerna för att hjälpa människor tillbaka. Men de som är sjuka och inte kan arbeta ska fortfarande ha sin sjukpenning, men det ska inte vara som förut då de flesta av de personer som Veronica Palm nämner förtidspensionerades. Man fick 64 procent i ersättning, och man blev uppsagd.

Anf. 23 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Den här regeringen gick till val på att fixa jobben och motverka utanförskapet. Det man kan visa upp efter tre och ett halvt år är att antalet personer i utanförskap har ökat med 70 000, att antalet arbetslösa har ökat med 100 000 personer bara under det senaste året och att man under innevarande år räknar med att drygt 50 000 människor utförsäkras.

Mot detta står en samlad rödgrön politik där vi på sjukförsäkringsområdet är väldigt tydliga med att den som är sjuk och inte kan arbeta ska få koncentrera sig på att bli frisk, känna trygghet när det gäller ekonomisk försörjning och trygghet när det gäller att få rätt stöd och rehabilitering för att komma tillbaka.

Jag kommer tillbaka till min fråga. På vilket sätt främjas arbetslinjen av att sjuka människor får sin försörjning undanryckt, tvingas säga upp sig från ett arbete och ställa sig längst bak i kön på Arbetsförmedlingen?

Anf. 24 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Veronica Palm fortsätter med den debatt som inleddes under december och oroar väldigt många människor. På mina resor träffar jag många som får hjälp på Arbetsförmedlingen, vilket de inte fick under er tid. Nu får de hjälp med arbetsträning och praktik för att kunna komma tillbaka. De får också ett ekonomiskt stöd för detta.

Tidigare blev man förtidspensionerad. 770 000 personer hade förtidspension eller var långtidssjukskrivna under er tid. De kom aldrig tillbaka. De tvingades till uppsägning. De personer som i dag har varit sjukskrivna i två och ett halvt år tvingas inte alls till uppsägning. De får den hjälp som kan behövas utifrån deras förutsättningar för att de ska komma tillbaka. Under mina besök har jag mött väldigt många personer som ser fram emot att äntligen få det stöd som inte fanns förut.

Översyn av penningtransaktioner inom Norden

Anf. 25 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Jag riktar mig till den nordiska samarbetsministern Cristina Husmark Pehrsson, men det gör ingenting om finansminister Anders Borg också lyssnar.

Under den finansiella krisen det senaste året har olika stater på olika sätt ställt upp med garantier, hjälp och stöd. Man har också haft synpunkter på till exempel bankbonusar och en del andra saker som förekommer inom banksektorn.

Ett problem för många privatpersoner i Norden är att det kostar pengar att flytta pengar i Norden. Att skicka 100 kronor från ett nordiskt land till ett annat kan kosta pengar för den enskilde. Det kostar till exem-

pel 20 kronor att skicka dem från Danmark till Sverige. Från Finland till Norge kostar det 50 kronor. Och omvänt kan det kosta pengar att ta emot dem.

Är den nordiska samarbetsministern beredd att tillsammans med sina kolleger i resten av Norden se över den här typen problem för människor i Norden? Det borde vara enkelt. Det ska inte kosta pengar att skicka pengar i Norden.

Anf. 26 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Tack för frågan! Det är en fråga som jag vet har engagerat Hans Wallmark mycket under lång tid. Frågan om avgifter på kort, bankaffärer och så vidare togs upp på Nordiska rådets session här i Stockholm under hösten. Den skickades till Nordiska ministerrådet samtidigt som man uppmanade Danmark att också se över de här frågorna.

Jag vet att Gränshindersforum, där en representant från varje land finns med, har skickat ett brev om de här frågorna till bland annat Danmark, Island och Norge för att just diskutera gränsöverskridande betalningar.

Anf. 27 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Precis som ministern påpekar togs detta upp vid Nordiska rådets session här i Stockholm. På en fråga från en enskild ledamot lovade den danska samarbetsministern Bertel Haarder att ta upp detta i Nordiska ministerrådskretsen. Det är ju Danmark som för närvarande har ordförandeskapet i Nordiska rådet.

Ministern hänvisade nu till Gränshindersforum. Då är min fråga om vår samarbetsminister skulle kunna vara beredd att också driva på Danmark under deras ordförandeskap. Det kan tyckas vara en marginell fråga. För många människor som tittar in på bankerna är bonusarna ett irritationsmoment, men det är också ett irritationsmoment för människor som bor i gränsbygder att det kostar pengar att skicka pengar i Norden.

Anf. 28 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Den här skrivelsen från Gränshindersforum har skickats över till Danmark, Island och Norge. De nordiska samarbetsministrarna kommer att ha ett sammanträde nästa vecka. Jag kommer att träffa Bertel Haarder där. Jag kommer naturligtvis att fråga om han har fått något svar från de andra nordiska länderna. Jag kommer också att fråga Bertel Haarder hur de arbetar med frågan.

Avdrag för hushållsnära tjänster

Anf. 29 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till finansminister Anders Borg. Avdrag för hushållsnära tjänster har ju blivit en succé. Fler än 8 000 personer jobbar i dag med hushållsnära tjänster. Inte minst är det kvinnor och personer med invandrabakgrund som har anställts. Nio av tio av de personerna har kommit från direkt arbetslöshet.

Förutom att det har gjort en svart marknad vit, att jobbtillfällena har skapats och att företag har startats har det också förenklat vardagen för

väldigt många barnfamiljer och pensionärer. Genom avdrag har man till halva priset kunnat köpa ovärderliga tjänster såsom fönsterputsning, städning, barnpassning och annat. Det underlättar för den enskilde, och det skapar jobb.

Centerpartiet har i veckan föreslagit att utvidga avdraget till att också omfatta IT-tjänster i hemmet såsom datorhjälp, installation av tv och annat. Vad anser finansministern om att fortsätta på succén med hushållsnära tjänster och ytterligare förenkla vardagen för fler?

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Genomförande av ROT och RUT har varit framgångsrikt. Det har förmodligen varit mer framgångsrikt än vad vi föreställde oss.

När vi nu ser siffrorna från Skatteverket förefaller antalet som har använt tjänsterna vara betydligt större än vad vi trodde, och därtill förefaller det handla om en större omfattning än vad vi kunnat räkna med. Det innebär att vi får något större kostnader för statskassan, men i grund och botten är det ett uttryck för att fler människor får arbete.

Jag har noterat att flera borgerliga politiker har argumenterat för att man bör vidga det här till IT-tjänster. Jag vill i det sammanhanget påpeka att några av de argument som är tillämpliga inte gäller för IT-tjänster, till exempel detta med att man ersätter egenarbete eller svartarbete. Därför bör sysselsättningseffekten av att göra det på IT-sektorn vara mindre.

Jag vet alltså att det finns ett förslag som har rests från flera olika allianspolitiker och -partier. Vi får naturligtvis pröva frågan fram och tillbaka. Vår bedömning har hittills varit att hushållstjänster och byggtjänster är det som är mest centralt.

Anf. 31 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag tackar Anders Borg för svaret. Det är uppenbart att ett avdrag skulle ha otaliga fördelar, inte minst vad gäller den höga ungdomsarbetslöshet som vi har nu. En utvidgning av avdraget till att även gälla IT-tjänster skulle möjliggöra en marknad för unga människor med IT-kunnande att såväl starta företag som att hitta ett arbete.

Dessutom tror jag att efterfrågan är stor både från stressade barnfamiljer och från pensionärer när det gäller att för en mindre peng kunna få hjälp med datatjänster. Jag ser fram emot fortsatta förhandlingar.

Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Som sagt har ROT- och RUT-avdraget förmodligen haft stor och positiv effekt när det gäller att minska antalet svartarbeten under konjunkturen. Det har förmodligen bidragit till att byggnadsarbetare haft möjlighet att jobba gentemot hushållen och till att fler kan arbeta då de köper hushållstjänster som de annars skulle utföra själva.

Frågeställningen om IT-tjänster är inte okomplicerad av det enkla skälet att vi förmodligen inte har en stor svart sektor där. Det finns åtminstone inte några tecken på det. När vi tittar på skattefelskartan tycks det vara inom hushållstjänster, byggtjänster och städtjänster som vi har den typen av omfattande svart sektor.

Det är inte heller självklart att man på den marknaden får genomslag i ökat utbud av tjänster, utan man kanske snarare får ett ökat pris, vilket vi

har sett att man kan få om marknaden inte fungerar väl. Det finns också en del komplicerade gränsdragningsproblem med att vidga det till IT. Det vi har gjort hittills är sådant som är väldigt tydligt kopplat till ett hem, och det gäller naturligtvis inte om man tar med sig sin dator.

Det finns alltså ett antal svårigheter, men detta får man naturligtvis pröva och stöta och blöta som med allt annat.

Prot. 2009/10:73
11 februari

Frågestund

Den svenska sjukfrånvaron

Anf. 33 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson.

Hög svensk sjukfrånvaro är en myt, visar ny forskning från Malmö högskola som har jämfört med andra länder inom EU. Hela den debatt som regeringens ändring av sjukförsäkringen bygger på visar sig nu vara fel.

Häromdagen skrev generaldirektören på Försäkringskassan om de senaste ändringarna i lagen som gör det svårt för Försäkringskassans handläggare att tolka regelverket, vilket i sin tur gör att systemet blir än mer instabilt.

Min fråga till ministern är om hon har tagit del av Björn Johnsons forskning och läst boken *Kampen om sjukfrånvaron*. Vad anser ministern om dess innehåll som visar att sagan om att det skulle vara en hög svensk sjukfrånvaro jämfört med andra länder är en myt?

Anf. 34 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag tycker att 770 000 personer, antingen i långtidssjuk-skrivningar eller i förtidspensionering, är en väldigt hög siffra. Att dessutom Socialdemokraternas egen utredning talade om att sjukförsäkringen ibland har använts på ett felaktigt sätt gjorde mig väldigt orolig, och det är också bakgrunden till vår reform. Vi ser nu att siffrorna går ned och också börjar kunna likställas med Europa i övrigt.

När det gäller tillämpningen som Försäkringskassan har pratat om har det alltid varit så att det är Försäkringskassan som skriver en tillämpning utifrån den lagstiftning som har beslutats om i den här kammaren. Det har varit en stor och nödvändig reform som har gjorts med tanke på att ge skydd till människor. Stärk skyddet för de mest sjuka och ge många vägar tillbaka!

Jag tycker därför att det är positivt att Försäkringskassan nu ser över sin tillämpning och ser att den faktiskt överensstämmer också med regeringens absoluta intentioner att ge ett stärkt skydd för dem som är sjuka och därtill många vägar tillbaka. Jag ser positivt på det.

Anf. 35 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Uppenbarligen verkar inte ministern ha tagit del av den här boken. Jag beklagar det. Jag tror att det vore välgörande om man kunde se att det finns statistik- och metodproblem som visar att det inte är så att människor har blivit friskare för att de flyttas över till arbetslöshetsstatistiken i stället.

Min fråga är också: Kommer den här kunskapen som finns om att ge stöd till människor att komma tillbaka i arbete att förändra någonting av den politik som regeringen har infört? Människor har inte, som vi också hörde Veronica Palm säga, fått möjlighet att komma tillbaka, utan det man har krävt av människor är att de ska säga upp sig från deltidsjobb för att gå över till Arbetsförmedlingen och ställa sig sist i kön.

Kommer den här kunskapen som forskningen ger att kunna påverka er politik?

Anf. 36 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Det här är ett inlägg som kan oroa många människor. Att man får ställa sig sist i kön, Gunvor G Ericson – jag kan inte se något mer felaktigt än ett sådant uttalande!

Jag har besökt många arbetsförmedlingar nu och har mött många personer som nu äntligen får hjälp och frågorna: Vad kan vi göra för dig efter två och ett halvt års sjukskrivning? Vad behöver du för träning, arbetspraktik, utbildning, stöd och hjälp och samtal för att vi ska kunna hjälpa dig tillbaka, förhoppningsvis till ditt arbete eller möjligtvis till något annat arbete?

Här är det ingen som ställs sist eller hamnar långt ned i en kö! Det är att oroa väldigt många människor att säga så, och det är direkt felaktigt.

Vi har satsat 17 miljarder kronor på att ge en omförsäkring till de personer som lämnar sjukförsäkringen. Men glöm inte bort, Gunvor G Ericson, att regeringens absoluta inriktning är att de som är svårast sjuka ska ha den hjälp och det stöd som behövs. Det har vi förstärkt med denna reform.

Ägandet av svenska apotek

Anf. 37 CATHARINA BRÅKENHJELM (s):

Herr talman! Min fråga går till socialminister Göran Hägglund.

Regeringen har ju skrotat vårt populära apotek och sålt ut vårt gemensamt ägda apoteksbolag under parollen att det skulle bli mycket bättre och framför allt mycket billigare. Vid den utförsäljning som har gjorts av apoteken är över hälften av aktörerna riskkapitalister med säte i skatteparadis.

Den bild som målades upp före utförsäljningen var att det skulle bli småföretag och det skulle vara svenska aktörer, men så blev det inte alls.

Min fråga är: Anser statsrådet att det är okej att svenska apotek ägs från skatteparadis?

Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det som har varit avsikten med den omreglering som vi har gjort av apoteksmarknaden är att komma bort från en situation där Sverige tillsammans med Nordkorea och Kuba har varit de enda länder som haft ett monopol på det här området och därmed åstadkommit en bristande tillgänglighet som saknat motstycke.

Tittar vi på vår del av världen ser vi att alla länder i Europa i övrigt i genomsnitt har ungefär dubbelt så många apotek per 100 000 invånare som vi har i Sverige. Här finns alltså en bristande tillgänglighet.

Vad vi gör är att i två steg förändra det här, dels genom att öppna för det som är receptfritt, och vi har nu fått 4 500 nya försäljningsställen i landet – det är otroligt viktigt! – dels genom att släppa in nya aktörer när det gäller fullskaleapotek. Där har vi då sålt en del av de apotek som har ägts av Apoteket AB för att få in nya aktörer.

Hur ägandet ser ut spelar en ganska liten roll. Det som är det viktiga är personalens kompetens, och det är den som bygger förtroendet för en livsviktig verksamhet, herr talman!

Anf. 39 CATHARINA BRÅKENHIELM (s):

Herr talman! Jag tolkar svaret som att det är okej att apoteken ägs av aktörer i skatteparadis, för det var det mindre viktiga. Det var antalet och inte kvaliteten som var viktig.

En av anledningarna till att man har just sitt säte i skatteparadis är att man undandrar sig från att betala skatt. Det är problematiskt att statliga apotek ägs av aktörer med sätet i skatteparadis där makten och informationen inte är tillgänglig för den svenska allmänheten.

Riksrevisionen har nyligen granskat det här och visat att Skatteverket inte alls klarar av uppföljningen från skatteparadisen på grund av bristande resurser. Det förs också en kamp ute i Europa mot just det här, så det är inte bara en svensk fråga.

Men Göran Hägglund, du struntar uppenbarligen i det här och vill att svenska apotek ska säljas ut till varje pris, kosta vad det kosta månne. Det är min tolkning av svaret.

Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det behöver nog simultantolkas i kammaren för att budskapen ska gå fram.

Syftet med regeringens politik är att öka tillgängligheten, höja servicenivån och se till att läkemedelsförsörjningen också i framtiden kan skötas på ett tryggt och säkert sätt. Det är inte vilka produkter som helst utan sådana som måste omgärdas av trygga och säkra regler. De reglerna gäller oavsett vem som driver verksamheten. De reglerna gäller oavsett varifrån pengarna som finansierar verksamheten kommer.

Det är samma trygga personal – välutbildade farmaceuter, receptarier och apotekare – som bedriver verksamheten och står för tryggheten. Det är det vi får när vi söker upp ett apotek antingen det drivs av Apoteket AB, Kronans Droghandel, Medstop eller någon av de andra aktörerna. Det finns ett tydligt och tryggt regelverk i grunden. Det ska alla vara medvetna om.

Effekterna av jämlikhet

Anf. 41 LAILA BJURLING (s):

Herr talman! Jag har en fråga till finansminister Anders Borg.

För oss socialdemokrater har det alltid varit självklart att sträva efter större jämlikhet i livsvillkoren för individerna. Det är vår fulla övertygelse att ett sådant samhälle är bättre för alla. Nu har de brittiska forskarna Richard Wilkinson och Kate Pickett presenterat omfattande forskning och statistik från 21 rika länder, bland annat Sverige. Den visar att ju

större klyftorna i ett samhälle är desto sämre mår individerna, både fattiga och rika. I ojämlika samhällen är livslängden kortare, hälsan sämre och kriminaliteten högre. Antalet tonårsfödslar är större, studieresultaten sämre och den sociala rörligheten mindre. Klyftorna i Sverige har ökat rekordsnabbt på grund av den borgerliga regeringens skattesänkarpolitik.

Min fråga till finansministern är: Vilka slutsatser för den ekonomiska politiken drar finansministern utifrån den nu kända forskningen om de jämlika samhällena?

Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är väl bekant att trygghet, välfärd, jämlikhet och jämställdhet är värden som leder till ett bättre samhälle och bättre tillväxt.

En av utgångspunkterna för den politik vi har bedrivit har varit att samhället ska bli rättvisare, med större trygghet och mindre utanförskap. De klyftor vi haft i Sverige, det som drivit isär Sverige under de senaste 20–30 åren, är att människor fastnat i arbetslöshet, i långvarigt utanförskap, utan tryggheten i arbetskamrater och den utveckling det ger att vara på arbetsmarknaden.

Därför börjar vi nu att med jobbskatteavdrag och arbetslinje återskapa och gjuta samman Sverige till det land vi vill att det ska vara, ett land som präglas av sammanhållning och där vi genom full sysselsättning kan mota tillbaka de orättvisor som utanförskap och hög arbetslöshet ledde till under de socialdemokratiska åren.

Jag delar naturligtvis Laila Bjurlings engagemang i dessa frågor. Det är just därför de viktiga arbetslinjereformerna har en så central betydelse för trygghet och välfärd.

Anf. 43 LAILA BJURLING (s):

Herr talman! Jag kanske ska påminna finansministern om att utanförskapet har ökat under de borgerliga regeringsåren. Nu är 70 000 fler i utanförskap än när den borgerliga regeringen tog över. Ni har sänkt skatterna med 100 miljarder kronor, Anders Borg, och på det sättet ökat klyftorna ännu mer. De som får betala för detta är de sjuka och arbetslösa. De är inte i mindre utanförskap för att de som redan har det ganska bra ställt får lägre skatt, de som har dyra villor får lägre fastighetsskatt, de som en förmögenhet slipper betala för den.

Dessutom räcker det inte med de 100 miljarder som ni redan har sänkt skatterna med. Om man slår ihop det som ni tänker sänka skatterna med under nästa mandatperiod, om ni mot förmodan skulle få chansen, blir det ytterligare 80 miljarder. Det minskar inga klyftor. Det ökar inte tryggheten i samhället.

För oss socialdemokrater går hög kvalitet i välfärden före skattesänkningar för oss som redan har det bra, detta i motsats till den nuvarande regeringen.

Vilka grupper ska nästa gång betala med sin trygghet för att vi ska få ytterligare skattesänkningar i Sverige?

Anf. 44 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Kärnan i vår politik är att förbättra välfärden samt öka rättvisan och jämlikheten mellan människorna. Det gör vi genom att åter-

upprätta full sysselsättning. I ett samhälle som präglas av stort utanförskap och hög arbetslöshet får man nämligen klyftor. Där uppstår skillnader. Där ställs människor utanför.

Det är därför det största hotet mot rättvisan, jämlikheten och välfärden just nu är att gå ifrån arbetslinjen, att göra som Socialdemokraterna och lägga hela sin budget på att bygga ut bidragssystemen och höja skatterna för låg- och medelinkomsttagare. Det skulle under återhämtningen leda till att sysselsättningen bromsades upp, arbetslösheten bet sig fast, och kommuner och landsting hade mindre i skatteintäkter eftersom färre vore i arbete. I grund och botten skulle det även hota tryggheten och välfärden.

Därför är en politik för arbete – för lägre arbetslöshet, för fler i arbete – det som långsiktigt skapar trygghet och rättvisa. Det är naturligtvis regeringens inriktning.

Situationen i Afghanistan

Anf. 45 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsminister Sten Tolgfors.

För ett par veckor sedan var svenska soldater med och gjorde ett tillslag av narkotika och vapen i det område där två av våra svenska soldater så tragiskt omkom. Det är ett av områdena för de så kallade pashtunerna, det vill säga den grupp ur vilken talibanerna rekryterar flest soldater. Därifrån går också narkotikan ut i världen för försäljning, bland annat till Europa.

Försvarsmakten säger att situationen i vårt område har förvärrats väsentligt den senaste tiden. Därför vill jag fråga försvarsministern: Delar försvarsministern den uppfattningen? Och vad har försvarsministern och regeringen gjort för att förstärka skyddet för de svenska soldaterna i det område som de befinner sig i?

Anf. 46 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att jag är glad att Miljöpartiet så sent som i december månad anslöt sig till fem andra partier i riksdagen och till slut stödde utökningen från 390 till 500 soldater i det svenska PRT. Regeringen har också bytt ut den gamla fordonstypen Toyota Land Cruiser, ett relativt sett mer eller mindre oskyddat fordon, mot den mycket tyngre skyddade Galten. Vi har även obemannade spaningsflygplan på plats. Dessutom vill jag understryka att det är genom rätt utbildning, rätt utrustning och gott ledarskap som säkerheten bäst hanteras.

Det är korrekt att det skett en försämring av säkerhetssituationen också i vår del av Afghanistan. Den är dock en annan än i de södra och östra delarna.

Jag är, som sagt, glad att Miljöpartiet, visserligen ett år efter fem andra partier, insåg att det var nödvändigt att förstärka insatsen. Jag räknar med Miljöpartiets fortsatta stöd till den inriktningen.

Anf. 47 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Det gläder mig att försvarsministern är glad över Miljöpartiets politik.

Min fråga gällde hotbilden. Hotbilden är inget nytt som uppstod för en eller två veckor sedan utan den har successivt blivit sämre under de senaste två tre åren, och den eskalerar. Tyvärr fick vi ett tragiskt bevis för detta i söndags. Attackerna har ökat steg för steg, och min fråga är om försvarsministern delar Försvarsmaktens uppfattning att det blivit mycket sämre.

Min huvudfråga är vad försvarsministern kommer att göra för att säkra skyddet för de svenska soldaterna, så att detta inte ska kunna inträffa igen.

Anf. 48 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Fem partier i riksdagen insåg behovet för ett drygt år sedan. För Miljöpartiet tog det ett år längre och man anslöt sig i december månad förra året. Det tycker jag är mycket bra, för nu står sex av riksdagens sju partier fullt ut bakom den svenska insatsen, inklusive utökningen.

Utöver de saker jag nämnde i mitt förra inlägg har vi nu även åtta stridsfordon 90 på plats. Vi har alltså successivt anpassat den svenska närvaron utifrån en försämrad säkerhetssituation. Jag menar dock att när Sverige gör internationella insatser ligger det i det moraliska ansvaret att vi alltid löpande måste vara beredda att efter förändrade säkerhetsförutsättningar anpassa såväl numerär som innehåll i vår insats. Det innebär dock inte att jag nu har något annat förslag, utan nu fullföljer vi den utökning upp till 500 personer som riksdagen beslutat om.

Det är mycket angeläget att så många som möjligt i den svenska politiken markerar sitt stöd och sitt förtroende för de soldater som Sverige har i Afghanistan. Det kan jag innerligt försäkra att de förtjänar.

Tillgången till helikoptrar i Afghanistan

Anf. 49 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till försvarsministern.

Jag instämmer i det försvarsministern säger om värdet av stöd till den svenska truppen, särskilt i tider som dessa.

Ämnet för min fråga är helikoptrar. Det torde vara allmänt känt att den svenska helikopterinsatsen till Afghanistan drabbats av förseningar. Det har fått riksdagen att i full partipolitisk enighet vid två tillfällen uttala att Försvarsmakten nu bör undersöka alternativa möjligheter att snabbare komma på plats med just en helikopterinsats.

Jag förmodar att detta också var det som vägledde försvarsministern när han under hösten anmodade överbefälhavaren att redovisa vilka alternativa vägar som finns till en snabbare insats. När överbefälhavaren redovisade uppdraget strax före jul blev emellertid svaret att det kommer att komma amerikanska helikoptrar till det svenska området och att det därmed var gott och väl. Delar försvarsministern överbefälhavarens bedömning?

Anf. 50 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Hösten 2007 gjorde jag klart att jag vill se svenska Medevac-helikoptrar 10B på plats i Afghanistan så snart det bara är möjligt. Då var tidsättningen att detta skulle kunna ske under 2008. Sedan har de drabbats av tekniska förseningar, certifieringsproblem och en del kvalitetsbrister. Därför är de ännu inte på plats.

Det är av den anledningen som Försvarsmakten har fört resonemang med andra länder om huruvida de kan täcka behovet. Vi är 43 länder tillsammans på plats i Afghanistan för att lösa en uppgift. Det centrala är inte vilket land helikoptern kommer från, utan att helikoptern kommer. Överbefälhavaren har återkommit till mig och sagt att han anser att problemet är hanterat i närtid fram till dess att svenska helikoptrar är på plats tack vare amerikanska helikoptrar som kommer oss till stöd. Det har vi också sett i praktiken, och det är någonting jag är tacksam för, för det har varit till hjälp för svenska soldater.

Anf. 51 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Det är klart att vi ska vara tacksamma för alla som kan bidra till en säkrare tillvaro för den svenska styrkan i Afghanistan. Emellertid ligger det i denna frågeställning att man förr eller senare också själv måste prestera i de avseenden som är mycket komplicerade, mycket dyrbara och mycket svåra.

Jag uppfattar ändå försvarsministerns svar som att han i huvudsak delar överbefälhavarens uppfattning att amerikanska helikoptrar för tillfället räcker. Då blir min fråga: På vilket sätt kommer försvarsministern att återredovisa och omhänderta de två uttalanden som riksdagen har gjort om önskemål om en snabbare insats?

Anf. 52 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! USA genomför just nu en betydande förstärkning i Afghanistan där helikoptrar är en väldigt viktig del, både Medevac-helikoptrar, också i vår norra del av Afghanistan, och andra helikoptrar, för trupptransport. Det centrala är att vi löser uppgiften tillsammans, så att helikoptern kan komma om och när den behövs. Detta täcker enligt överbefälhavarens bedömning behovet fram till första kvartalet 2011, när svenska helikoptrar kan finnas på plats. Vi kan då också vara på plats för att hjälpa andra.

Jag menar att vi också behöver föra en mer långsiktig diskussion om dimensioneringen av de svenska helikoptersystemen. Vi går nu mot ett försvar med högre tillgänglighet, högre användbarhet och högre rörlighet som dessutom kommer att användas i internationella insatser. Det menar jag är en central fråga för oss att förhålla oss till långsiktigt: hur vi dimensionerar helikopterverksamheten för att möta det behovet. Men när vi gör internationella insatser tillsammans med andra är ordet "tillsammans" ett nyckelbegrepp också vad gäller helikopterförmågan. I det ska Sverige definitivt kunna ta sitt ansvar.

Frågestund

Anf. 53 SIW WITTGREN-AHL (s):

Herr talman! Jag har en fråga till socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson. Statsminister Reinfeldt sade i sin första regeringsdeklaration 2006 att han ämnade tillsätta en socialförsäkringsutredning. Motivet för detta är att man måste ha breda politiska uppgörelser i så stora frågor som socialförsäkringar. Därutöver har partiföreträdare för alliansen och självaste socialförsäkringsministern sagt att denna utredning kommer. Ni har lovat det gång på gång år ut och år in.

Men i torsdags fick vi höra självaste statsministern säga att det inte är säkert att det blir någon utredning, därför att nu har ni gjort så många förändringar i socialförsäkringssystemet att de måste komma på plats först innan man gör en utredning.

Jag undrar om ni i alliansen har tagit till er devisen om att säga en sak och göra en annan. Hur ska annars vi i oppositionen och svenska folket tolka regeringen?

Anf. 54 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Det är väldigt bra att Siw Wittgren-Ahl påminner om den parlamentariska utredningen. Det beslutades i denna kammare 2005 att det skulle bli en parlamentarisk utredning. Socialdemokraterna gick på tvärs och tillsatte en egen utredare, och för det blev ansvarig minister KU-anmald.

Vad ni i stället gjorde var alltså att tillsätta en egen utredning, Anna Hedborgs utredning, som lämnades över till mig 2006. I den stod att det var som att gå ned i ett svart hål av väntan att vara långtidssjukskriven och att förtidspensionen väldigt många gånger hade använts på ett felaktigt sätt på grund av att rehabiliteringen lyste med sin frånvaro. Jag kan lämna exempel på exempel på vad den utredningen sade.

Med den vetskapen och med tanke på att 770 000 personer lämnades åt sitt öde, gömdes och glömdes bort hade det varit oansvarigt att tillsätta en utredning som hade tagit fyra fem år. Vad människor som var sjuk-skrivna ville var att få hjälp att komma tillbaka, att få rehabilitering och hjälp för att kunna återta sitt arbete.

Anf. 55 SIW WITTGREN-AHL (s):

Herr talman! Vore det då inte lämpligt om statsministern hade sagt det i sin första regeringsförklaring i stället för att ni år ut och år in skulle säga att den kommer? Varje år har dina partikamrater i socialförsäkringsutskottet stått och sagt detta. Det är inte vi som har sagt det, utan ni har sagt det och gått ut med det.

Det är bra att du tar upp detta med att vi har försäkrat ut så många. När vi kom till makten 1994 hade ni börjat utförsäkra 63 000 personer per år. Ni säger att ni har gjort si och så. Det var så att ni utförsäkrade 133 personer varje dag. Vi utförsäkrade 137 – tills det vände. När det gäller siffror och att komma till rätta med saker och ting är det som jag säger. Ni säger en sak och gör en annan. Ni gick till val på att stoppa utanförskapet, men det har ökat med 70 000 personer. Vi har den högsta arbetslösheten bland ungdomar på flera år. Vad räknar ni det som? Är det inte ett utanförskap? Det är kyligt ute, och det är väldigt kyligt ute för de

Anf. 56 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Det hade varit intressant att få höra Socialdemokraternas förslag. Jag vet att ni är oense inom er allians och att ni bara har lyckats presentera en skiss.

Människor är inte intresserade av siffror eller procentsatser. Människor som är sjukskrivna är intresserade av att få hjälp, stöd och rehabilitering. Därför har vi också satsat stora summor på det, och vi ser att det ger resultat. Människor får hjälp och stöd i tid. Personer som förut förtidspensionerades per automatik efter ett år när de blev uppsagda och fick leva på 64 procent i ersättning får nu i stället hjälp och stöd att komma tillbaka.

Det är inte för min skull eller för regeringens skull vi har gjort de här reformerna, utan för att ni och tidigare regering gömde och glömde människor i ett permanent utanförskap. De kom inte tillbaka. Riksrevisionen skrev en rapport med anledning av alla som förtidspensionerades. De kallade den *Förtidspension utan återvändo*.

Ni gömde och glömde de här människorna. Vi välkomnar dem tillbaka med alla de insatser som vi nu erbjuder.

De nya sjukförsäkringsreglerna

Anf. 57 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Sjukskrivningsfrågorna engagerar många. Statsrådet Husmark Pehrsson kan göra sig redo för nästa fråga!

Den senaste tiden har det i medierna rapporterats en hel del om konsekvenserna av den nya rehabiliteringsprocessen. Detta har skapat stor oro bland många sjuka. Vi i riksdagen har naturligtvis att följa hur det ska gå för de personer som omfattas av det nya regelverket.

Det är två frågor som särskilt har präglat debatten och som jag skulle vilja få lite kommentarer och reflektioner om.

Den första frågan är: Hur kommer det att gå med överföringen av sjukskrivna från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen? Kommer de sjukskrivna verkligen att få hjälp, eller kommer de att bli ännu sjukare när de kommer till Arbetsförmedlingen för arbetsförmågeprövningen?

Den andra frågan är: Kommer man att få ut sin ersättning i tid, eller kommer man att få vänta månadsvis?

Nu har det gått över en månad med det nya regelverket, och svenska folket behöver få svar. Hur har det gått med överföringen, och hur har det gått med ersättningarna?

Anf. 58 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag tackar Désirée Pethrus Engström för frågan. Den första delen av rehabiliteringskedjan genomfördes den 1 juli 2008, då vi tog bort den förhatliga obligatoriska prövningen för förtidspension efter ett år. Jag kan konstatera att detta har givit resultat. Vi gav i stället människor möjlighet att vara kvar i sjukskrivning ytterligare en period och få del av rehabiliteringsgarantin, som vi nu har satsat på. Vi ser när vi tittar

Frågestund

ut över landet hur många det är som har fått hjälp tack vare detta, 30 000 personer förra året och ungefär 50 000 i år. Det gör en väldigt stor skillnad. Detta har vi gjort i stället för att förtidspensionera väldigt många människor.

Den andra delen är att vi låter personer som redan har förtidspension få möjlighet att komma tillbaka med trygghet.

Den tredje delen – och den kommer jag tillbaka till i mitt andra inlägg – är hur vi hjälper de personer som inte är svårt sjuka. Vi kan kalla dem till Arbetsförmedlingen. Men många är inte intresserade av var de får hjälp. Huvudsaken är att de får hjälp. Jag har redan mött väldigt många som är glada och som med spänning ser fram emot de insatser som de nu ska få sig till del.

Anf. 59 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Ersättningarna var också en väldigt stor fråga. En kvällstidning skrev den 7 december: Utförsäkrade kan tvingas leva på några hundra kronor. Frågan är: Hade det fog för sig?

Debatten har påverkat väldigt många medborgare. Även vi politiker blir väldigt påverkade. Min fråga är: Bör man inte ha en bättre dialog mellan medier, myndigheter och regering om så här stora förändringar och hur man kommunicerar förändringar som påverkar så många människor?

Har ministern dragit några slutsatser om hur vi kan förbättra det för framtiden?

Anf. 60 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag kan försäkra Désirée Pethrus Engström att det varit en väldigt intensiv och nära debatt mellan myndigheterna och regeringen i denna del. Vi har lyssnat på remissinstanserna inte minst när det gäller ersättningsnivåerna.

Detta är en fråga för arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin. Men vi har tillsammans diskuterat hur vi ska kunna säkerställa denna omförsäkring. Människor går från en sjukförsäkring till en omförsäkring. De får i stället en ersättning som grundar sig på den sjukpenninggrundande inkomsten. Det är precis som man har föreslagit från remissinstanserna för att säkerställa att ersättning går ut.

Vi ska inte glömma bort hur det var tidigare när personer fick nej på sin ansökan om tidsbegränsad förtidspension eller fortsatt sjukpenning. De fick då ingenting. De fick inte komma över till Arbetsförmedlingen där de inte var välkomna, och de lämnades helt utan ersättning.

Detta är en stor trygghet för personer som nu på ett annat sätt får möjlighet att få rehabiliteringsinsatser. Samtidigt vet vi att de som inte orkar eller kan ska komma tillbaka till sjukförsäkringen, eftersom det är där de hör hemma.

Beskattningsav pensionärer

Anf. 61 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till finansminister Anders Borg.

Pensionärerna blir allt fler. Det är positivt eftersom det betyder att människor har hälsan och lever länge. Men det är många pensionärer som är bekymrade för att bromsen nu har slagit till. Det är en hel del som får sänkt pension. Dessutom har gapet vuxit mellan vad löntagare betalar i skatt och vad pensionärer betalar i skatt, och det blir en allt större skillnad.

Det handlar så klart om kronor och ören. Människor vill ha mer att leva på. Man har som pensionär mindre än löntagare i genomsnitt, och det gäller speciellt de sämst ställa. Men det handlar också om principen. Pension är inget bidrag utan uppskjuten lön, och det ska också beskattas som lön. Därför är min fråga till finansministern: Är det inte rimligt att vi har den principen? Kan inte regeringen tänka sig att ändra den nuvarande principen?

Anf. 62 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det har varit väldigt tydligt för allianspartierna nu när vi börjar ta oss ur krisen, Sverige kommer upp på fast mark och vi ser att vi har starkare offentliga finanser än praktiskt taget alla andra europeiska länder att vi har en möjlighet att börja möta krisens ofärd.

Vi har då sagt att just pensionärerna är en av de grupper som vi har prioriterat allra tydligast. Arbetslösheten utvecklas bättre än vad vi har trott, och sysselsättningen är starkare. Då har vi också bättre offentliga finanser. Därmed finns det ett utrymme att se vad vi kan göra för pensionärerna.

Vi har sänkt skatten. Efter många år av socialdemokratiskt styre utan skattesänkningar har vi kunnat sänka skatten också för pensionärer. Vi hade den situationen att Socialdemokraterna bara sänkte skatten för löntagare. Nu har vi sänkt den två gånger. Det kan bli aktuellt med ytterligare steg i takt med att vi kan bedöma att de offentliga finanserna håller för detta.

Anf. 63 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Som jag nämnde handlar den här frågan inte bara om kronor och ören. Det är dessutom hittills marginella skattesänkningar som kommit pensionärerna till del. Det handlar om grundprincipen att pension är uppskjuten lön och ska beskattas som lön.

I dag är det många pensionärer som betalar 1 000 kronor mer än löntagare i skatt. Det är mycket pengar för någon som från början har lite pengar. Pensionärer har ju mindre pengar än löntagare. Jag vill därför fråga: Är det inte rimligt att man betalar samma skatt på sin inkomst och att det ska gälla även för pensionärer?

Sverige är enligt PRO, Pensionärernas Riksorganisation, det enda land i Europa som har ordningen med en skattediskriminering av pensionärer. Statsministern menar att det inte är så. Men jag väljer att lyssna på PRO och undrar om finansministern också gör detsamma och tar till sig det budskapet.

Anf. 64 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är inte en liten lättnad med 5,5 miljarder. Det är den nivå som skattelättnaden för pensionärer nu ligger på. Jag tror att pensionärerna tycker att det är för lite. Men det är mångdubbelt mer i skatte-

sänkningar än vad de fick under den förra mandatperioden, eftersom de då inte fick någonting.

Det här med att man kan få samma skatt kan komma på två sätt. Socialdemokraternas grundläggande idé är att vanliga löntagare – vårdbiträden, sjuksköterskor och lärare – ska få höjd skatt. Att höja skatten för vanliga löntagare är kärnidén från den socialdemokratiska sidan. Då minskar skillnaden till pensionärerna. Vår idé är att alla ska få sänkt skatt, och vi har sagt att pensionärer och löntagare är mest prioriterade i det sammanhanget.

Det är tyvärr så att PRO har en rapport som bygger på felaktiga föreställningar. Man glömmer bort att man i andra länder har ett annat sätt att ta ut arbetsgivaravgifter. Det har föranlett till exempel KI att gå ut och korrigera de uppgifter som PRO lämnar. Det är bara att beklaga när sådana missförstånd för spridning på det sätt som de har fått i PRO:s rapport.

Situationen för hbt-personer i Uganda

Anf. 65 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Min fråga går till biståndsminister Gunilla Carlsson.

Situationen för världens homosexuella blir allt bättre. Inte minst nu senast var Indien ett land som hade ett förbud att vara homosexuell men som tog bort sitt förbud. Men det finns ett antal länder som går åt precis motsatta hållet. Ett sådant land är Uganda.

Ugandas situation för hbt-personer blir allt värre och alltmer kritiskt. Då måste man koppla ihop det med den handelspolitik och biståndspolitik som Sverige bedriver. Det har där varit en bärande tanke, i varje fall från många av allianspartierna, att är det så att man struntar i mänskliga rättigheter ska det kännas när det gäller biståndet och handelspolitiken.

Var det någonting som ni bara drev när ni var i opposition? Eller hur har detta kommit tillbaka när det handlar om till exempel Uganda, där det är uppenbart att mänskliga rättigheter är någonting man just nu lite grann struntar i?

Anf. 66 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Jag tror att Börje Vestlund och väldigt många i Sverige är medvetna om att var det något vi gjort väldigt tidigt och mycket tydligt var det just att omedelbart reagera mot de tendenser vi nu har sett på ett hårdnande klimat i Uganda gentemot homosexuella. Det handlar om att en parlamentariker har lagt fram ett förslag om en eventuell lag om att homosexualitet ska straffas med döden.

Om det hade jag anledning att tidigt gå ut säga: Är det fallet att detta förslag blir lag ser jag inga möjligheter att fortsätta att ha det utvecklingssamarbete som vi under många år haft med Uganda. Jag blev förtvivlad, eftersom jag trodde att samarbetet hade inneburit att vi skulle kunna ha mer av gemensamma värderingar.

Jag vet att Socialdemokraterna under mycket lång tid har haft goda försänkningar i Uganda. Jag hade hoppats att detta skulle kunna bära frukt genom att man skulle förstå ända upp till presidentnivå att detta inte kan få passera.

Jag tror att min tidiga reaktion fick flera andra att följa efter. Därmed har vi i varje fall tillfälligtvis ännu inte fått se detta bli lag. Jag hoppas att vi kan stoppa det.

Prot. 2009/10:73
11 februari

Frågestund

Anf. 67 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Det är inte så att jag står här och kritiserar regeringen för att man inte har agerat i frågan. Det vill jag påstå att man har gjort när det gäller i varje fall Uganda. Där vill jag inte rikta någon kritik.

Min konkreta fråga gäller vad som händer om man skulle genomföra lagförslaget. Man ska komma ihåg att det har varit en hårdnande situation för Ugandas homosexuella under en längre tid. Men det konkreta förslaget om att införa dödsstraff är något som har kommit på senare tid, och det är det akuta. Kommer Sverige att dra in sitt bistånd till Uganda i det sammanhanget?

Anf. 68 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Om jag får bestämma hoppas jag att jag ska kunna få ja till det. Vi har satt respekt för mänskliga rättigheter och demokratiför djupning som en av förutsättningarna för att biståndet verkligen ska kunna göra nytta. På många ställen i världen saknas frihet, och förtrycket är stort. Det drabbar framför allt de mest marginaliserade och de mest utsatta.

Men jag har fått kritik i den här kammaren för att jag sätter de medborgerliga fri- och rättigheterna före de ekonomiska, sociala och kulturella. Därför hoppas jag att jag skulle kunna få stöd för ett sådant tufft tag om denna lag nu skulle gå igenom. Jag hoppas att så inte blir fallet, och jag hoppas att mitt tidiga agerande har kunnat få Museveni och andra att tänka efter före.

Arbetet mot gränshinder i Öresundsregionen

Anf. 69 OLOF LAVESSON (m):

Herr talman! Min fråga vänder sig till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson. En av de frågor som engagerar många i den valkrets jag kommer ifrån, det vill säga Malmö, är den om Öresundsintegrationen. Öresundsfrågorna är viktiga för vårt näringsliv och för alla dem som bor och arbetar på bägge sidor av sundet.

För att kunna dra full nytta av Öresundsregionen både nationellt och lokalt krävs det att Skåne och Själland fortsätter att integreras framöver.

Jag vet att regeringen är mycket engagerad i gränshinderarbetet, och Cristina Husmark Pehrsson är en både flitig och uppskattad besökare i regionen. Men vi börjar närma oss den tidpunkt då det är dags att vända blicken tillbaka och se vad man egentligen har gjort under perioden. Vi i Öresundsregionen är ganska vana vid tidigare ministrar som gärna pratar Öresund men inte så gärna levererar Öresund. Vår förhoppning på alliansregeringen var att det skulle bli lite förändring.

Därför vill jag nu fråga Cristina Husmark Pehrsson om hon lite kort kan redogöra för vad regeringen och statsrådet har gjort för att främja integrationen och minska gränshindren i Öresundsregionen.

Anf. 70 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Jag tackar Olof Lavesson för frågan. Gränshinder är en fråga som engagerar oss alla. Vi ser ibland inte gränserna utan en gemensam arbetsmarknad där vi kan bo, leva, studera och verka på varsin sida om gränsen utan att drabbas av stora problem. Att det sedan är två länder och två olika regeringar gör problemet lite större i de stora, tunga frågorna som socialförsäkrings- och skattefrågorna. Men vi ger inte upp där heller.

Vi har mellan 2007 och 2009 enligt en sammanställning som har gjorts av Nordiska ministerrådet undanröjt nästan 30 gränshinder. Många av dem rör just Öresundsregionen. Det handlar bland annat om att kvarstå i a-kassa, om rehabilitering och om högskolemomsen.

Ett fortsatt arbete sker ständigt. Jag kan tala om för Olof Lavesson att när samarbetsministrarna träffas finns sedan några månader tillbaka gränshinder med som en stående punkt på varje dagordning.

Anf. 71 OLOF LAVESSON (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det här är förändringar som betyder mycket för oss som bor i Öresundsregionen. En sak som slår oss är att det ibland verkar som att många tror att Sverige ensamt ska bära ansvar för gränshinderarbetet. Jag tror att det är viktigt att påpeka att det måste finnas ett engagemang på båda sidor av sundet för att det här ska lyckas framöver.

Som Cristina Husmark Pehrsson säger har mycket av arbetet varit inriktat just på hindersproblematiken. I många fall finns även hinder kvar. Jag vet att det pågår ett intensivt arbete.

Man skulle kunna vända på frågan och fundera över hur vi kan undvika att nya gränshinder uppkommer. Jag undrar därför om det finns ytterligare grepp som regeringen avser att ta framöver för att få ett mer proaktivt förhållningssätt när det gäller Öresundsregionen.

Anf. 72 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! Ja, det finns gränshinder och problem men också möjligheter att diskutera med många fler för att samla integrationen. Det handlar om Öresund men också om våra gränser mot Norge och Finland. Det är självklart att frågan lever i allra högsta grad hos många människor som har detta som sin vardag.

Med Danmark diskuterar vi nu möjligheterna till en Östersjöstrategi. Jag vill inte föregripa de diskussionerna, men jag hoppas att vi ska kunna få en bred samverkan i frågorna. Som jag sade till Hans Wallmark kommer jag att träffa min samarbetsministerkollega i nästa vecka. Det finns tid avsatt för en del diskussioner i de här frågorna.

Det Olof Lavesson säger om att vi inte ska skapa nya gränshinder är viktigt. Därför har Justitiedepartementet och justitieministrarna i våra nordiska länder skickat ut en promemoria för att poängtera vikten av detta. När vi implementerar EU-direktiv och annat ska vi göra det på ett gemensamt sätt så långt det är möjligt.

Anf. 73 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Gunilla Carlsson. Jag har ett djupt engagemang för ett fritt Burma. Det handlar om ett engagemang i att var och en av oss förtjänar att få växa upp i rättvisa och frihet. Varje barn ska kunna ta sig an framtiden som ett nyfiket äventyr om hörnet. Så är det inte riktigt i Sverige i dag, och definitivt inte i Burma.

Sedan 60 år pågår ett inbördeskrig. Det görs omfattande övergrepp mot de mänskliga rättigheter och det är stora flyktingströmmar. Hundratusentals burmeser lever på flykt – många i Thailand. Nu trappar den burmesiska militärregimen upp attackerna gentemot karenfolket, och har drivit tusentals av dem på flykt i djungeln. Samtidigt sänder Thailand tillbaka tusentals människor av karenfolket just till det området.

Min fråga till statsrådet blir därför: Vilka åtgärder kommer ministern att vidta för att hävda de mänskliga rättigheter för Burmas folk i Burma men också i grannländer som Thailand, som vi faktiskt har relationer till och även ett ansvar för?

Anf. 74 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Jag tackar Matilda Ernkrans för frågan. Jag vet att det finns ett starkt engagemang från Sverige i Burma genom många civila och samhällseliga organisationer men också genom politiker som ser till att vi inte glömmar bort Burmas folk.

Situationen hårdnar, inte minst givet förtrycket som alltjämt är hårt. Jag tror att vi tyvärr kan förvänta oss att det kommer att öka i takt med att man försöker gå mot val i Burma – val som förmodligen inte kommer att bli fria och rättvisa på något sätt. Det är också därför jag såg till att vi i förra veckan hade svenska representanter från Utrikesdepartementet som reste till landet för att på plats och ställe se vad det är som händer och sker.

Inte minst flyktingsituationen i Thailand är oroväckande. Vi har omfattande humanitärt engagemang i och bistånd till Burma efter Nargiskatastrofen. Det handlar också om att skapa möjligheter för burmeser i exil i Thailand till arbete och skydd. Den thailändska regeringen bör hantera detta på ett bättre sätt så att man undviker slavarbete och annat.

Jag tror att det finns mycket mer att göra, och därför är jag glad över de civila och samhällseliga organisationer som vi finansierar från svensk sida i dessa områden.

Anf. 75 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag kanske hade hoppats på ett ännu lite mer offensivt svar på vad Sverige faktiskt kan göra, inte minst genom EU, i relationerna till Thailand och alla andra grannländer. Det är det som är lite av nyckeln för att någon gång kanske få ordning på hur det ser ut för Burmas folk.

Jag ska ställa en följdfråga som handlar om gränsöverskridande insatser. På något sätt är det ett måste om man ska kunna bistå ett plågat folk med humanitära insatser. Det handlar om sjukvårdare och lärare som tar sig till fots över gränsen in i Burma för att göra livsviktiga insatser.

Man kan tycka att det är självklart att Sverige ska bidra med sådana här insatser. Men det görs inte nu under den borgerliga regeringen. Ministern har tidigare svarat mig att hon skulle följa utvecklingen i Burma.

Mot bakgrund av det vi nu ser i Burma och det som ministern själv har fått rapporterat till sig när det gäller militärregimens upptrappning gentemot Burmas folk undrar jag: Kommer Sverige nu att kunna bistå med gränsöverskridande biståndsinsatser?

Anf. 76 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Jag kan intyga att vi gör detta allaredan och att vi jobbar i en svår miljö. Det är därför Sverige försöker finna olika kanaler för sitt engagemang. Det är uteslutet att vi över huvud taget ska jobba med militärregimen, men samtidigt måste vi bistå det burmesiska folket i en svår humanitär situation. Vi måste också hitta möjligheter att engagera sig i det civila samhället och hitta demokratiska dissidenter. Det är ett sätt att jobba som på många vis är komplicerat. Men redan i dag är vi aktiva på det sätt som Matilda Ernkrans efterfrågar.

Efter det att jag besökte landet efter Nargis har jag löpande följt situationen. Eftersom detta är en svårarbetad miljö återkommer jag gärna direkt till Matilda Ernkrans och berättar utförligt om vad vi erfor i veckan som gick.

Stödet till Försvarsmakten

Anf. 77 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Min fråga går till försvarsministern, och den gäller den så kallade stödutredningen, som överlämnades förra våren och hade till uppgift att se över stödet till Försvarsmakten inom en rad olika områden. Det gällde forskning och utveckling, internationellt samarbete inom olika sektorer, Försvarsmaktens centrala utbildning, ledning och så vidare.

Enligt tidigare planer skulle en genomförandekommitté utses för att utreda och förbereda dessa stora och genomgripande förslag. Min fråga till ministern är: Hur är planeringsläget för det arbetet?

Anf. 78 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Det är riktigt att vad denna regering gör är att skapa ett mycket mer användbart och tillgängligt försvar, där vi går från en situation där en tredjedel, 10 000–11 000 man, var tillgänglig inom ett år till en situation 2014 där hela försvaret kommer att vara tillgängligt på ett par dagar om Sverige hotas.

Vi kommer att överföra resurser från stöd- och kringverksamheter till operativ nytta, det vill säga förbandsverksamheten. Den utredning som frågeställaren Åke Sandström pekar på är en förutsättning för att i framtiden finansiera en högre tillgänglighet och ett mer användbart försvar.

Därför hade vi en utredning som levererade förslag. Vi sade i budgetpropositionen i höstas att vi ska tillsätta en genomförandekommitté som verkställer förslagen. Jag kan säga att tidsplanen kommer att hålla, och ambitionsnivån gällande storlek på överföringen kommer också att hålla.

Vi för just nu i dessa dagar intensiva samtal med lämpliga personer att leda denna kommitté. Det är ett mycket komplicerat och svårt upp-

drag, och det är dessutom väldigt viktigt att det blir bra. Jag återkommer i nästa inlägg med ett utförligare svar i den delen.

Prot. 2009/10:73
11 februari

Anf. 79 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Tack för svaret! De här förslagen är väldigt genomgripande och berör många människor i hela landet, och därför tycker jag att det är angeläget att ovissheten skingras och att besked kan ges om den framtida strukturen i dessa verksamheter. Jag ser fram mot klarare besked om tidsplanen för detta.

Frågestund

Anf. 80 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Här finns ett brett stöd inte bara från alliansens partier för att detta ska ske. Socialdemokraterna har till och med i sin budget redan diskonterat i kronor och ören vad detta ska ge vid vilken tidpunkt. Det har inte regeringen gjort.

Vad det handlar om är att hitta en person som har förståelse för och förankring i till exempel försvarsindustrifrågor, de stora myndigheterna och Försvarsmakten men som samtidigt är fristående från egna intressen i de verksamheterna. Det är det som gör att det är väldigt viktigt att rekryteringen blir helt rätt från början.

Jag vill också påpeka att Försvarets materielverk, som är en av de organisationer som påverkas kraftigt av den utredning som Åke Sandström nämnde, själv har sagt att tidsplanen är realistisk och storleken på överföringen också är realistisk. De har i konstruktiv anda framfört kompletterande förslag till den utredning som Marie Hafström ursprungligen gjorde.

Vi kommer i närtid att leverera svar på frågan vem som kommer att bli ledare för genomförandekommittén. Sedan kommer detta att levereras i tid för den försvarsreform som ska vara fullgjord vid utgången av 2014, där vi kommer att nå resultatet att vi flerdubblar tillgängligheten och användbarheten i försvaret, som ger landet en bättre försvarsförmåga än i dag.

Anf. 81 TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund avslutad. Vi tackar deltagande statsråd och ledamöter.

6 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2009/10:87 Skyddslagen

2009/10:89 Bäst i klassen – en ny lärarutbildning

7 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

Prot. 2009/10:73
11 februari

den 11 februari

2009/10:240 Riksrevisionens kritik mot jobb- och utvecklingsgarantin

av *Luciano Astudillo* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:241 Resurser för att motarbeta rasism och diskriminering
av *Luciano Astudillo* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

Prot. 2009/10:73
11 februari

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 februari.

8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 11 februari

2009/10:504 Allt fler grövre butiksrån

av *Krister Örnffjäder* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:505 Situationen för lokala utvecklingsprojekt

av *Carina Hägg* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:506 Öronmärkta medel för bilindustrin

av *Carina Hägg* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:507 Guldhandeln

av *Hans Wallmark* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:508 EU:s datalagringsdirektiv

av *Ulf Holm* (mp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 februari.

9 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 11 februari

2009/10:460 Tonnageskatt

av *Claes-Göran Brandin* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:476 Personalliggare

av *Raimo Pärssinen* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

Prot. 2009/10:73
11 februari

2009/10:478 Beskattning av syntetiska drivmedel
av *Sven Bergström* (c)
till finansminister Anders Borg (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 februari.

10 § Kammaren åtskildes kl. 15.03.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.31 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om val av ordförande i näringsutskottet	1
3 § Meddelande om information från regeringen	1
4 § Familjerättsliga frågor	1
Civilutskottets betänkande 2009/10:CU8	1
Anf. 1 HILLEVI LARSSON (s).....	1
Anf. 2 YVONNE ANDERSSON (kd).....	4
Anf. 3 LISELOTTE OLSSON (v).....	5
Anf. 4 JAN LINDHOLM (mp).....	8
Anf. 5 INGER RENÉ (m)	11
Anf. 6 HILLEVI LARSSON (s) replik.....	13
Anf. 7 INGER RENÉ (m) replik	14
Anf. 8 HILLEVI LARSSON (s) replik.....	14
Anf. 9 INGER RENÉ (m) replik	15
Anf. 10 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	16
Anf. 11 LISELOTTE OLSSON (v) replik	18
Anf. 12 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik	18
Anf. 13 LISELOTTE OLSSON (v) replik	18
Anf. 14 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik	19
Anf. 15 JAN ERTSBORN (fp).....	19
Anf. 16 HILLEVI LARSSON (s) replik.....	21
Anf. 17 JAN ERTSBORN (fp) replik.....	21
Anf. 18 HILLEVI LARSSON (s) replik.....	22
Anf. 19 JAN ERTSBORN (fp) replik.....	22
(Beslut skulle fattas den 18 februari.).....	22
Ajournering.....	23
Återupptagna förhandlingar	23
5 § Frågestund.....	23
Anf. 20 TALMANNEN.....	23
<i>Arbetslinjen i sjukförsäkringen.....</i>	<i>23</i>
Anf. 21 VERONICA PALM (s).....	23
Anf. 22 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	23
Anf. 23 VERONICA PALM (s).....	24
Anf. 24 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	24
<i>Översyn av penningtransaktioner inom Norden</i>	<i>24</i>
Anf. 25 HANS WALLMARK (m).....	24
Anf. 26 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	25
Anf. 27 HANS WALLMARK (m).....	25
Anf. 28 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	25
<i>Avdrag för hushållsnära tjänster.....</i>	<i>25</i>
Anf. 29 ANNIE JOHANSSON (c).....	25

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (m)	26
Anf. 31 ANNIE JOHANSSON (c).....	26
Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (m)	26
<i>Den svenska sjukfrånvaron</i>	27
Anf. 33 GUNVOR G ERICSON (mp).....	27
Anf. 34 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	27
Anf. 35 GUNVOR G ERICSON (mp).....	27
Anf. 36 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	28
<i>Ägandet av svenska apotek</i>	28
Anf. 37 CATHARINA BRÅKENHIELM (s).....	28
Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	28
Anf. 39 CATHARINA BRÅKENHIELM (s).....	29
Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	29
<i>Effekterna av jämlikhet</i>	29
Anf. 41 LAILA BJURLING (s)	29
Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (m)	30
Anf. 43 LAILA BJURLING (s)	30
Anf. 44 Finansminister ANDERS BORG (m)	30
<i>Situationen i Afghanistan</i>	31
Anf. 45 PETER RÅDBERG (mp).....	31
Anf. 46 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	31
Anf. 47 PETER RÅDBERG (mp).....	31
Anf. 48 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	32
<i>Tillgången till helikoptrar i Afghanistan</i>	32
Anf. 49 ALLAN WIDMAN (fp).....	32
Anf. 50 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	32
Anf. 51 ALLAN WIDMAN (fp).....	33
Anf. 52 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	33
<i>Utredning om socialförsäkringarna</i>	33
Anf. 53 SIW WITTGREN-AHL (s).....	33
Anf. 54 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	34
Anf. 55 SIW WITTGREN-AHL (s).....	34
Anf. 56 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	34
<i>De nya sjukförsäkringsreglerna</i>	35
Anf. 57 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	35
Anf. 58 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	35
Anf. 59 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	36
Anf. 60 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	36
<i>Beskattnings av pensionärer</i>	36
Anf. 61 HILLEVI LARSSON (s).....	36
Anf. 62 Finansminister ANDERS BORG (m)	37
Anf. 63 HILLEVI LARSSON (s).....	37

Anf. 64 Finansminister ANDERS BORG (m).....	37	Prot. 2009/10:73
<i>Situationen för hbt-personer i Uganda</i>	38	11 februari
Anf. 65 BÖRJE VESTLUND (s)	38	
Anf. 66 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	38	
Anf. 67 BÖRJE VESTLUND (s)	38	
Anf. 68 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	39	
<i>Arbetet mot gränshinder i Öresundsregionen</i>	39	
Anf. 69 OLOF LAVESSON (m).....	39	
Anf. 70 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	39	
Anf. 71 OLOF LAVESSON (m).....	40	
Anf. 72 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	40	
<i>De mänskliga rättigheterna i Burma</i>	40	
Anf. 73 MATILDA ERNKRANS (s).....	40	
Anf. 74 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	41	
Anf. 75 MATILDA ERNKRANS (s).....	41	
Anf. 76 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	41	
<i>Stödet till Försvarsmakten</i>	42	
Anf. 77 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	42	
Anf. 78 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	42	
Anf. 79 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	42	
Anf. 80 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	43	
Anf. 81 TALMANNEN.....	43	
6 § Bordläggning	43	
7 § Anmälan om interpellationer	43	
8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	44	
9 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	44	
10 § Kammaren åtskildes kl. 15.03	45	

